

Виходить з 5 грудня 1939 року.

МОЖЛИВІ КОМУНАР

№ 34 [4167]

СУБОТА ● 31 СЕРПНЯ

Ціна 40 коп. (передплатом — 12 коп.)

ІНФОРМАЦІЙНО-ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ТИЖНЕВИК

191

Запечатали...

Нарешті, дочекались — з полегшенням обізувались одні, варварство — обурилися інші. Лише скептики, як завжди, кажуть: краще не стане. Можливо. Та суть не в цьому. У печатках міськвиконкому, що були поставлені на дверях обласного комітету партії вночі, символ інший — революція, як ми називаємо перебудову, дійшла до критичного рубежу. Раніше вистачало одного дзвінка з цього опечатаного будинку, щоб вирішити долю сесії, голови будь-якої з Рад (правда, тоді маріонеткових) народних депутатів області. І, напевно, справді потрібен був державний переворот, щоб у наших умах щось таки перевернулося і все стало з голови на ноги, бо не повинна (!) частина (партія) керувати всіма. Верховенство у владі належить народу. Надто довго він вірив верховній бюрократії від КПРС, яка, втрачаючи народний мандат, наважилася на злочин. Фінал карколомний — тюрма заклотникам.

Запечатали...

Це сумний підсумок діяльності політичної організації, керівництво якої сліпо слідувало старим догмам і не хотіло бачити реалій життя. Та не хочеться вірити, що подібні печаті можуть бути поставлені на свободу совісті, переконань, політичних поглядів. Ми ж бо будемо правову, демократичну державу, в якій мільйони членів КПРС, теж обманутих. Мільйони людей, яким близька комуністична ідея (не її сурогат — офіційна донедавна ідеологія). І всім нам жити разом...

Ці печаті повинні стати уроком лідерам усіх політичних організацій, які претендують на виключність, монополію на думку, владу. Народ терпеливий, але він своє слово завжди скаже. Сьогодні воно прозвучало МАЙЖЕ як вирок, бо надано шанс на виправдання, доведення непричетності до злочинних дій.

Фото В. ГРИБА

ДО ЧЛЕНІВ СПІЛКИ

Країна пережила страшні дні. Та ми і в дні перевороту зробили свій вибір, зробили це один крок до свободи і демократії. Ми можемо чесно дивитися в очі своїм дітям. Але сьогодні треба задуматися, якою дорогою йти далі. Згадайте: після свого ХХІ з'їзду комсомол хоч і повільно, але неупинно відкидав елементи старої тоталітарно-комуністичної ідеологічної спадщини. Курс на деідеологізацію ВЛКСМ, на соціальний захист молоді, на широкій ідейно-політичний плюралізм не всі і не завжди сприймали навіть всередині Спілки. Але це був єдиний шанс спокійно і без криву, без політичних ярликів примусити комсомол працювати і політично і економічно на молоді, повернути суспільство обличчям до проблем нашого покоління, перестати бути «резервом і помічником». Відкрито заявляючи про свою організаційну і політичну самостійність, комсомол не зміг на ХХІ-ому з'їзді змінити назву, хоч більшість республіканських організацій, що нині входять в нього, не є комуністичними, а ні за назвою, а ні за змістом. За останні декілька днів країна вийшла на зовсім інший рівень, і це неминує призведе до корінної зміни всіх політичних інститутів. Намічено і шлях поступового реформування комсомолу; має відбутися не просто оновлення чи реформування, а створення на базі комсомолу зовсім нової структури або структури.

На шляху кардинальних змін не можна зруйнувати систему молодіжного туризму, молодіжних видавництв, тільки-тільки стаючих на ноги соціальної служби молоді, біржі праці, молодіжних центрів різної направленості і багато іншого, що вдалось все-таки за останній час зробити. Вони є набуток усієї молоді, інструментами її соціального захисту.

Так, демократія вже безповоротна, але і на цьому шляху молоді буде важко — бо ніякі реформи не обійдуть її стороною. Життя молодого покоління покращиться, воно стане не тільки об'єктом піклування і сприяння, але і господарем своєї долі. За краще майбутнє молоді доведеться боротися, а для цього по-

трібні свої організації. Ми повинні реформувати організацію в ряд структур, які могли б зайняти політичну нішу вираження і захисту специфічних інтересів молодого покоління. Що ми пропонуємо?

Перше. Вважати вичерпаною політичну роль комсомолу в нинішньому вигляді і звернутися з пропозицією до кожної організації про самовизначення. Членами Спілки пр цьому в дійсно правовому і демократичному суспільстві повинні бути збережені всі права на свободу світогляду, ідеологічного вибору.

Друге. Поважаючи прийняття державної незалежності деякими республіками, підкреслюємо, що складові частини нинішнього комсомолу повинні строго слідувати законам своїх держав, а значить ВЛКСМ, як єдиної федерації, вже не існує. Необхідно негайно приступити до формування іншого типу стосунків на основі договорів між молодіжними організаціями суверенних держав.

Третє. Нам належить вирішити майбутнє організації, враховуючи пріоритети в орієнтації комсомолу, вибрані останнім часом. Звертаємося до членів ЦК, комсомольців з проханням висловити своє ставлення до можливості створення на базі комсомолу таких структур: молодіжного крила руху за демократичні реформи (молодіжні організації блоку лівих сил), самостійної політичної партії — партії демократичної молоді, деполітизованої і деідеологізованої організації соціального захисту молоді.

Секретаріат ЦК ВЛКСМ.

26 серпня 1991 року.

ЗВЕРНЕННЯ

секретаріату обкому
комсомолу до комсомольців
області

Трагічні події 19—21 серпня цього року, спричинені спробою державного перевороту в країні, сприяли консолідації демократичних сил, прискорили процес деполітизації і деідеологізації державних і громадських структур.

Ми підтримуємо рішення бюро ЦК ВЛКСМ від 23 серпня цього року про повне розмежування комсомолу з лінією керівництва КПРС, яке зайняло злочинну позицію і зрадило всіх чесних комуністів. У ті нелегітні дні жоден комітет комсомолу області не підтримав путчистів.

Вважаємо, що запропоновані у зверненні секретаріату ЦК ВЛКСМ «До членів Спілки» висновки й заходи можуть стати основою для глибокого реформування організації.

Для нас, як і раніше, головним у своїй діяльності залишається — вираження інтересів та захист громадських прав молоді, вирішення соціально-значимих питань, які стоять перед нею.

Останнім часом в нашій області органи місцевої влади провели опечатання приміщень комітетів комсомолу, які знаходяться в будинках міськкомів, райкомів Компартії України. Висловлюємо впевненість, що найближчим часом дане непорозуміння буде усунене, і комітетам комсомолу, які знаходяться в опечатаних райкомах і міськкомах партії, органи місцевої влади виділять приміщення для їх роботи.

Звертаємося до всіх комітетів комсомолу, комсомольців підтримати нашу позицію.

Звернення прийнято на розширеному засіданні секретаріату Кіровоградського обкому комсомолу.

ЗВЕРНЕННЯ

трудового колективу редакції
газети «Молодий комунар»

Події, що відбулися протягом останніх тижнів, нікого не залишили байдужим. У той трагічно-пам'ятний день, 19 серпня, у редакції, як завжди, проходила планірка. І вже в минулому номері ви змогли бачити, що колегія газети відразу взяла курс на об'єктивне висвітлення подій, правдиво інформувала вас про ставлення до перевороту представників тих організацій, чия нерівнистість увійшла до складу так званого ДНС, а також — народних депутатів, представників опозиції.

У цьому й проявилась наша позиція.

Думаємо, незаперечним є факт, що ми й раніше не замикались на висвітленні діяльності лише комсомолу, а весь час прагнули до об'єктивного показу всього розмаїття суспільного життя. Знаємо, що шанувальниками газети є не тільки молоді люди, а досить широкій загал читачів. Плануємо й надалі працювати в такому напрямі: берегти демократичні традиції, які склалися в редакції.

Вважаємо недоцільним залишати «Молодий комунар» газетою лише комсомольської організації області (засновником тижневика є ОК ЛКСМУ (МДС). Тому на загальних зборах редакції вирішено, що трудовий колектив стає співзасновником газети і звертається до обласної Ради народних депутатів, її виконавчого комітету, щоб створювався комітет у справах молоді обласного комсомолу. Думаємо, що такі зміни найбільш повно відповідають реаліям не тільки сьогоднішнього дня, але й майбутнього.

Вважаємо, що тепер було б доцільно визначитися і з назвою газети. Мова про її зміну вже йшла раніше. У зв'язку з цим вирішено оголосити конкурс на кращу назву, умови якого прочитаєте в наступному номері.

У КДБ КОМУНІСТІВ НЕМАЄ

Як нам повідомили в центрі по зв'язках із громадськістю УКДБ Кіровоградської області, партком КПРС тут розпустили ще 23 серпня, тобто до рішення Верховної Ради республіки. Згідно з цим рішенням, співробітники прокуратури, правоохоронних органів, КДБ зобов'язані припинити своє членство в політичних партіях і громадських рухах з десятиденний строк. Ті, що не захочуть виходити з партії, змушені будуть розпрощатися з роботою в цих органах. Кабінет секретаря парторганізації віддано у розпорядження господарської частини.

Наш кор.

ПІЛЬНІСТЬ — НАША ЗБРОЯ

Як проходить деполітизація правоохоронних органів? Дзвоню в Управління внутрішніх справ Кіровоградського обласного комсомолу. Секретар парткому Генріх Іванович Урищенко проявив пильність: «Я вашого голосу не знаю, по телефону нічого розповідати не буду».

Завітали на Дзержин-

кого 41/15. Двічі переїрили документи. Нарахували кабінет секретаря. Ну, то як проходить деполітизація? Відповідь була лаконічна: — Ми будемо діяти згідно з законом. Все. Цікаво, хіба не можна було цього сказати по телефону? А може, це й справді секрет, що міліція діятиме згідно з законом?

Є. ШЕПІТЬКО.

А ЩО В ПРОЛЕТАРІВ?

26 серпня. Завод «Гідросила». Секретар парторганізації Віктор Петрович Короленко: — Партком працює. Рішення про партійні організації на підприємствах повинна вирішувати рада підприємства. У нас конкретного рішення ще не приймалося.

***

26 серпня. Виробниче об'єднання по сівалках «Червона зірка». Головного інженера Валерія Олександровича Стражнікова: — Партком нашого виробничого об'єднання діяв на правах райкому. Відповідно, він одразу ж був заплomboваний. Рада підприємства тут ні до чого.

Обком партії опечатали вночі..

На нічному засіданні міськвиконкому 25 серпня обговорювалося питання про виконання постанови Президії Верховної Ради УРСР «Про власність Компартії України та КПРС на території України». Від працівників виконкому надходили найрізноманітніші пропозиції, як зберегти в першу чергу архів, документи, майно, приміщення і, звичайно, щоб визначити, чи були наші партійні комітети причетні до антидержавного перевороту, щоб встановити, чи не сприяли його діям у нас в області, місті. Після дебати, які велися з приводу того, що в приміщенні обкому і міськкому партії знаходяться редакція газети «Кіровоградська правда», міськком і обком комсомолу, одностайно вирішили, аби не виникати ніяких підозр, опечатати все приміщення, а людям, котрі працюють в ньому, пояснити, чим це виникло і з якою метою робиться. Було створено відповідну комісію.

***

Наступного дня, у понеділок, відбулася ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ ГОЛОВИ МІСЬКОЇ РАДИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ В. Г. МУХІНА. Він зустрівся з представниками засобів масової інформації, керівниками підприємств, організацій, установ, представниками громадськості. В. Г. Мухін пояснив, що рішення міськвиконкому в першу чергу направлене на збереження архівів, документів, майна, приміщень парторганізації обласного центру. До речі, виконком не приймав рішення стосовно парторганізації усіх підприємств і дане рішення актуальне, як наголошує Василь Георгійович, не направлено проти комуністів зокрема.

Після цього В. Г. Мухін відповів на запитання присутніх.

Наш кореспондент запитав, чи не встигли працівники обласного, міського парткомітетів у період після закінчення засідання міськвиконкому і тим часом, коли комісія опечатувала приміщення обкому партії, внести ті документи, які вони не бажали показати представникам комісії.

Відповідь звучала так: — Це вони могли зробити значно раніше: 22—24 серпня.

Багато хто цікавився, що буде з особистими речами, які залишилися в приміщенні комсомолу бідався, що не зможе видати зарплату своїм працівникам, що наразі людям з цього приводу. На що голова міськвиконкому відповів: у подібних випадках потрібно звертатися до створеної комісії, з допомогою якої можна вирішити названі питання.

Після того, як прес-конференція закінчилася, прозвучала думка про те, що виконком перевищив свої повноваження, прийнявши дане рішення, мовляв, можна було не брати під охорону весь будинок. На це Василь Георгійович сказав, що у Постанові Президії Верховної Ради України чітко записано: міськвиконком повинні забезпечити збереження майна КПРС. Саме з цією метою й опечатали обком КПУ.

Ю. ДЖЕРЕЛЬНИЙ.

Департизація в Радах?

Колішній партійний працівник, нині заступник голови міської Ради А. В. Перевозник подав заяву про вихід із партії. Працівник апарату міської Ради А. С. Дмитренко, у минулому комсомольський працівник, сказав: «Я вірю в ті чесні ідеали, на яких будується програма цієї партії, але не бачу можливості ці ідеали відстоювати». 27 серпня заступник голови обласної Ради В. А. Доління підписав розпорядження «Про припинення діяльності партійних груп та первинної організації компартії України в апараті обласної Ради і виконкому, згідно з постановою Верховної Ради України «Про департизацію державних органів, установ та організацій» від 24 серпня 1991 року.

— ЯК ВИ СТАВИТЕСЬ ДО ЦІєї ПОСТАНОВИ? — ЗАПИТУЮ У ГОЛОВИ ОБЛВИКОНКОМУ М. О. СУХОМЛИНА.

— Позитивно.
— ЗБИРАЄТЕСЬ ВИХОДИТИ ІЗ ПАРТІЇ?
— Ні. Я вступив за переименованням, а не з кар'єристських міркувань.

У той день, коли у пресі було опубліковано Указ Президії Верховної Ради України про тимчасове припинення діяльності Компартії України, до редакції зі Знаменки завітав народний депутат України О. Г. Тарасенко. Зрозуміло, ми відразу ж поцікавилися його ставленням до названого Указу, і ми депутата Верховної Ради України, і ми секретаря Знаменського міськкому партії.

— Ставлення у мене подвійне. Депутати на сесії такої постанови не приймали, але вже другого дня, коли стали відомі деякі факти причетності компартії України до державного перевороту 19—21 серпня, Президія прийняла такий Указ. Ну що ж, нехай комісія якнайшвидше розбереться що до чого, хто яку роль грав, і треба поставити всі крапки над «і», бо ми знову всіх під одну гребінку. Так не можна.

— ВАШ ПРОГНОЗ НА МАЙБУТНЄ?

— Я не Глоба. Прогнозувати не збираюся, але сподіваюся, якщо ми будемо праву державу, партія повинна існувати.

Наш кор.

ТЬОТЯ ВАЛЯ ОБОРОНЯЛА КОМСОМОЛ

Коли, виконуючи рішення Кіровоградського міськвиконкому про опечатання всього приміщення обкому партії, комісія опечатувала двері обкому комсомолу (він теж знаходиться у цьому будинку), чергова Валентина Михайлівна Мельниченко (правда, вже не комсомольського віку жінка) відмовилася покинути приміщення. Причин такої: двері обкому комсомолу зачиняються лише зсередини, а ззовні — ніколи. Чому? Спілчани відповідають: хавати нічого, а чергова, вночі за звичкою, упила зсередини швабру, ось і весь замок.

Ну а тьотя Валя, відмовившись вийти і тим самим залишити відчинений обком спілчанської організації, враховуючи години її чергування, дві доби «тримала оборону комсомолу». Доки не впустили працівників ОК ЛКСМУ (МДС).

Наш кор.

БЕЗПАРТІЙНИЙ ГОЛОВА

Вночі 25 серпня (уже після закінчення засідання Кіровоградського міськвиконкому) його голова Василь Георгійович Мухін зробив заяву. Він повідомив колег, присутніх журналістів про намір припинити членство в КПРС. Причин такої: вірячи М. С. Горбачову як людину, котра розпочала в Союзі процес демократії, Василь Георгійович, залишаючись вірним її розвитку, не бажав бути членом партії, керівництво якої брало участь в організації антиконституційного державного перевороту. Що ж, це єдиний на мой пам'яті безпартійний голова Кіровоградської міської Ради народних депутатів і міськвиконкому.

Ю. ЯРОВИЯ.

«КІНЦІ У ВОДУ»

Роботою нашої комісії невдоволені: понині «тирлувалися» біля входу в обком КПУ, а потім — вислуховували теревени чергового по обкому тов. Щербини про політичну ситуацію в країні, можна було знищити всі папери, які були в обкомі. Я вже не нажу про опечатування гаражів, яке було затримане на цілу добу. Вважаю, що призначення головою нашої комісії П. Руденка, який ще донедавна був одним з керівників обкому і зацікавлений у результатах розслідування, є помилковим. А стримування роботи нашої комісії — зумисним: щоб дати можливість колишнім колегам тов. Руденка сховати «кінці у воду».

Від редакції. Ми не можемо підтвердити чи заперечити заяву депутата М. Горбачова. Але об'єктивно детально інформувати вас, шановні читачі, про роботу цієї та інших таких комісій.

Дмитро ТКАЧЕНКО.

м. Москва.

(Спеціально для «МК»).

Танки залишають Москву (на Київському шосе).

Післязавтра до 10 класу Олександрійської СШ № 9 піде і Наталя ТНАЧ. На відміну від багатьох однокласників вона вже не сумнівається: після закінчення школи поступатиме на журналістику. А сьогодні учасниця недавнього обласного зльоту піонерів, делегат зльотів у «Молодій гвардії» та «Артену» ще добирає літо.

ФОТО В. ГРИБА.

НІХТО НЕ УТРИМАВСЯ

Після бою кулаками не махають, твердить російська приказка. В реальності часто виходить по-іншому. 23 серпня коли вже все було ясно з переворотом, зібралася позачергова сесія Кіровоградської міської Ради. Можна розцінити це і як спробу помахати кулаками, бо й таке траплялося, але головним, думаю, було все-таки бажання обмізкувати, що ж сталося, і зробити висновки. А які це висновки, скажу трохи згодом. А зараз — сесія. Після її закінчення працівник апарату міської Ради Т. Ф. Смирнова сказала: «Ще й нормально все пройшло, я сподівалася на гірше».

Справді, атмосфера у сесійному залі була наелектризованою. Депутати різко розділилися на дві ворогуючі частини. «Ви можете все написати, що я говорив, — звернувся до мене перед початком роботи сесії депутат Мануйлов, — я нічого не боюся». Ну, я думаю, що жоден з виступаючих не боявся говорити все, що думає. А думали вони по-різному, хоч усі — і демократи, і комуністи, і безпартійні сходилися в одному: Україні треба здобувати реальний суверенітет, ми повинні бути впевненими, що демократії не загрожують жодні перевороти. Дехто з депутатів робив закиди на адресу голови міської Ради. Чому, мовляв, зібралися лише тепер. Мало чого — не було інструкцій. У Єльцина їх теж не було. Дозвольте, але ж танків у нас теж не було. Вони загрожували Єльцину, а не Мухіну.

Відразу ж після початку путчу голова міської Ради зустрівся з В. Є. Панченком, а розпорядження про скликання сесії підписав ще до провалу заколоту. Втім, депутати більше хотіли висловити свою позицію, про зайві емоції не думали. Емоцій було багато. Переважали антикомуністичні тенденції. І це зрозуміло, комуністи виявилися не на висоті. Депутат Безлатний оголосив про своє рішення вийти із партії. Я знаю, що для Миколи Олександровича це не було емоційним клопом, свій вихід він обдумував давно і спроба державного перевороту лише посприяла його рішучості. Правда, дехто з депутатів забував, що це сесія, а не «суд прокураторів Іудей», за висловом депутата Дорогана. Оригінально висловлювався депутат Гордовий, запропонувавши зобов'язати Є. Мармазова і В. Мішуру приглядати за майном партії, доки його націоналізують, а то ще розкрадуть.

Звинувачення депутата Нікуліна звучало серйозніше. Він вважав, що членство в КІРС завадило В. Мухіну своєчасно зібрати сесію. Це все-таки неправда. Як сказала депутат Бондаренко, молоді комуністи відразу звернулися у міськомком партії: треба захищати Президента. Депутат міськради комуніст Ковальов запевнив, що він у ці дні працював, дівтавав ліс для шнолі тощо, і не вважає себе членом «злочинної партії».

Треба сказати, весь вогонь демократичного натиску приймав на себе депутат В. Мішура — перший секретар Кіровоградського міськкому партії.

У роботі сесії взяв участь народний депутат України В. Панченко. Він назвав спробу державного перевороту намаганням імперських реакційних сил зірвати підписання союзного договору.

Депутати міського парламенту прийняли звернення до Верховної Ради республіки, пропонуючи вжити негайних заходів для зміцнення державного суверенітету України, а також висловили стурбованість діями Президії Верховної Ради у критичний момент.

В. ЛЕВОЧКО.

СКАНДАЛУ НЕ БУЛО

У вівторок, 27 серпня, в Палаці культури імені Компанієць відбулася зустріч керівників і відповідальних працівників міськради та міськвиконкому з представниками трудових колективів, громадських організацій та преси Кіровограда. Мова йшла про останні події в країні та їх резонанс в області. Традиційно увагу присутніх звернули на економічні труднощі, проблеми з житлом (недобудовано 260 квартир), очисними спорудами і т. д. Песимістично зауважили, що зима буде тяжкою, що треба мобілізувати всі сили...

Голова міськради та міськвиконкому В. Г. Мухін повідомив про порядок виплати зарплати співробітникам міського і обласного комітетів партії. Відповідальним працівникам апарату, наприклад, гроші виплачуватимуться з партійної каси, технічним (водіям, прибиранцями) — з міського бюджету. Він також заявив, що дії органів влади не мають за мету переслідування комуністів, а зумовлені постановами Президії Верховної Ради України.

Слово взяв В. Д. Мішура і попросив показати відеозапис опечатування приміщення обкому, коли, за його словами, народний депутат В. Є. Панченко кричав: «Будеш сидіти там, де сидів Левко Лук'яненко». Присутні похвальнося, почувши оплески. Однак оплески виявилися передчасними: подібних слів з вуст В. Є. Панченка, принаймні під час зйомок, не злітало. Зате сам В. Д. Мішура, на думку багатьох депутатів, проявив себе тоді не з кращого боку.

Наш кор.

«КОНГРЕС» БЕЗ КУПОНІВ

До уваги шанувальників американських цигарок. Згідно з протоколом засідання консультативної групи по вирішенню питань, пов'язаних із захистом споживчого ринку, від 20 серпня 1991 року дозволено продаж без купонів тютюну за комерційними цінами, до складу яких входять і імпортні виробники тютюну. Таким чином, якщо ви вирішили придбати замість смердючого «Експресу» за 4 крб. пачку «Магні» за 5,80 — не бійтеся, купонів не треба, обвикомком на вашому боці.

Наш кор.

ШКОЛЯРАМ—ПРОЇЗД БЕЗПЛАТНИЙ

22 серпня відбулася прес-конференція обласної Федерації профспілок. На запитання журналістів міста та області відповідали керівники колишньої «школи комунізму». Мова йшла про вимоги Ради Федерації незалежних профспілок України до виконавчої та законодавчої влади, а також програму дій Федерації профспілок Кіровоградської області при переході республіки до ринкової економіки. Профспілки вимагають, зокрема, реформи заробітної плати, яка б відповідала реальній вартості життя, проводити роздержавлення і приватизацію підприємств, житла тільки за участю трудових колективів і профспілок, затвердити 40-годинний робочий тиждень та мінімальну щорічну відпустку у 24 робочих дні, а головне — повернути профспілкам право законодавчої ініціативи.

За оцінками деяких експертів, кожен четвертий

житель Кіровоградщини має доходи нижче прожиткового мінімуму, який (знову ж таки орієнтовно) становить 320 карбованців. Серед сумних повідомлень — статистичні дані про те, що в середньому 70 чоловік в області гине щороку в результаті нещасних випадків на виробництві.

Протягом першого тижня вересня профспілки проводитимуть дні єдиних дій з метою консолідації всіх профспілкових об'єднань і робітничих рухів у боротьбі за економічні і соціальні гарантії трудящих. Будуть організовані благодійні акції — безплатні концерти, показ кінофільмів для малозабезпечених громадян тощо. Приємна інформація для школярів — автопідприємство вирішило звільнити їх у День знань від оплати проїзду в міському транспорті.

Наш кор.

«КІРОВОГРАДКА» СКОРО ВИЙДЕ?

Незалежна обласна громадсько-політична газета — такий статус матиме тепер «Кіровоградська правда». Рішення про це прийняли збори трудового колективу видання. Назву, принаймні до Нового року, вирішено не змінювати, адже люди передплачують саме «Кіровоградку». В газеті також новий редактор — Михайло Володимирович Пісний, до цього він був заступником редактора. У розмові з кореспондентом він заявив, що колектив бореться за те, щоб газета жила й надалі, і закликав журналістів міста, всієї області проявити професійну солідарність.

ВІД РЕДАКЦІЇ «МН». Ми послідовно виступаємо за політичний плюралізм, свободу слова і совісті. Там, де починається переслідування преси, відкривається шлях до диктатури. Вважаємо, що забороняти треба лише ті видання, які розпалюють національну та расову ворожнечу, пропагують насильство, закликають до антиконституційних дій.

Слід зауважити, що матеріали «Кіровоградської правди» іноді відзначалися певною тенденційністю, політичною односторонністю, нетолерантністю. Зараз журналісти «Кіровоградки» хочуть видавати оновлену, незалежну газету. Ми підтримуємо їх у цьому і бажаємо успіхів.

СПОРТИВНА ХРОНІКА

БАГАТОБОРСТВО ГПО

Нещодавно в Кіровограді на стадіоні спортивної «Зірки» пройшли фінальні змагання чемпіонату області з багатоборства ГПО. Кіровоградці зайняли друге місце у першій групі, поступившись більш досвідченим спортсменам Світловодська, які й стали абсолютними переможцями, здобувши 879 очок. Лідерами в інших підгрупах стали збірні команди Голованівського району та багатоборці Устинівського району (844 очка).

В особистій першості перемогли: Юрій Повороженко, Володимир Твердоступ, Михайло Бойко та Наталя Кілюк (Кіровоград), Надія Морозова (Світловодськ), Олег Табунщик та Наталя Ніколасевич

ФУТБОЛ

Після двох нічийних матчів на своєму полі (16 серпня з сумським «Автомобілістом» 0:0, а 19 серпня з чернігівським клубом «Десна» 2:2, голи забивали Едуард Денисенко та Микола Шевченко) «Зірка» з мінімальним рахунком здобула перемогу «у гостях» над житомирським «Поліссям» (1:0). Гол у цьому матчі також забив Микола Шевченко, який стає одним з основних форвардів кіровоградської команди.

27 серпня «Зірка» грала у Жмелівському з місцевим «Поділлям». Матч закінчився з рахунком 4:4 на користь господарів поля.

Іще один район?

До сучасного важкого соціально-економічного становища у розвитку сіл і хуторів думаю, довела непередуманість, шкідлива практика укрупнення колгоспів, підприємств і райцентрів. Наприклад, село Рівне Новоукраїнського району.

Ще до революції, після неї — це було торговельне містечко, в якому налічувалося більше двадцяти тисяч жителів.

Була лікарня з усіма лікувальними-профілактичними відділами, цегельний завод, міжколгоспна будівельна організація, що налічувала більше півтисячі робітників.

В Рівному існувало дев'ять шкіл, а по колишньому району — тридцять сім.

Від часу укрупнення районів (1963 р.) Рівне почало втрачати свою привабливість. Лікарня стала медпунктом, ліквідовано МБО, установи побутового обслуговування тощо.

Стає зрозумілим, що при продовженні такої соціально-економічної політики настане період повного розвалу і занепаду не тільки навколишніх сіл, а й колишніх райцентрів. А до цього воно вже йдеться, погодьтесь.

Врятувати їх — значить повернутись до адміністративно-територіального поділу 1962 — 1963 років. До речі, жителі Рівного вже давно добиваються повернення своєму селу статусу райцентру.

На жаль, остання сесія обласної Ради відхилила клопотання моїх земляків, аргументуючи це тим, що в умовах переходу до ринку такий крок був би помилковим. Помилковим? Переконали в іншому. Чому ми лише говоримо про необхідність змін. Коли б село Рівне мало більшу економічну самостійність, то б наша молоддь повернулася б обличчям до села. А нині кожен третій «тікає» з Рівного. Не бачить перспектив. З недовірою ставиться до розповідей про «минулу славу» (вибачте за пафос) своєї малої Батьківщини.

Звичайно, рішення депутатів обласної Ради — це закон. І все-таки, не можу примиритися з думкою, що все залишиться, як є. Ніякі питання не вирішуються. Я не беру занадто широко, говорю поки що лише про молодь. Адже поки ми гадатимемо, що та як, село порожнє. Кому творити завтрашній день? Гадаєте, молода людина, яка виросла в селі, пила криничну воду і любила росяні світанки, зовсім байдужа до цього? Ні, вона не байдужа. Вона шукає життєвий простір, який у неї відбили вольовими рішеннями, а тепер, здається, відбирають іншими...

Л. САВИЦЬКИЙ.

Новоукраїнський район.

Тут, на Садовому кільці, сталися трагічні події у ніч з 20 на 21 серпня.

СКІЛЬКИ КОШТУЄ НАЗВА?

Центр трудових об'єднань молоді Кіровоградського обкому ЛКСМУ (МДС), скорочено ЦТОМ. Громизна назва, навіть для нашого, звиклого до страшних аббревіатур, слуху. Однак за нею стоїть досить компактна та перспективна організація, до послуг якої звертаються такі гіганти місцевої індустрії, як, наприклад, ВО «Червона зірка», та деякі колгоспи області. Та й діяльність центру конкретна — будівельні роботи, благоустрій територій. Зрозуміло, конкуренція в цій галузі існує серйозна, і з фондами традиційні труднощі. Але хвилює працівників далеко не це, бо як говориться, за що взявся, те й маєш. Основна проблема полягає в назві, а правильніше — у статусі. Саме це, як не дивно, найвідчутніше б'є по бюджету ЦТОМ.

Якби ми були малим підприємством, то мали б чималі пільги, — розповідає директор центру Володимир Андрійович Слобожанюк. — Особливо, як будівельна фірма. Адже існує для таких організацій можливість зниження, навіть тимчасового звільнення від податку. Не оподатковуються фонди розвитку підприємств, легше і з придбанням обладнання. Це стосується і кооперативів. А нам доводиться з чистого прибутку віддавати 35 відсотків заробленого фінвідділу. Така несправедливість обурює над усе. Чому не змінюємо назву? Розумієте, наш ЦТОМ діє вже близько двох років. Основний задум був таким: урізноманітнення економічної діяльності, створення цілого спектру підприємств, цехів, майстерень. Від своїх планів ми не відмовляємося, але на даний час вирішили обмежитися більш надійною і необхідною у наші дні роботою — асфальтуванням і будівництвом. Крім того, укладено багато договорів із серйозними замовниками, в яких називаємося саме центром. Укладати тепер нові? Солідний клієнт навряд чи прихильно ставитиметься до фірми, що сумнівається у своїх вихідних даних. Ми живемо не одним днем і реально дивимося на речі.

Володимир Андрійович не згадав ще й тривалої біганини за реєстрацією, переоформленням документів, виготовленням нової печатки, збором всіхляких підписів, коротше кажучи, всієї бюрократичної мороки, що завзято супроводжує нашу ділову людину і віддаляє, що-

правда, примару безробіття від безлічі службовців, яким також хочеться жити. Та й за реєстрацію малого підприємства нині треба заплатити 5 тисяч карбованців.

Починати довелося з нуля. Звичайно, пригодилися старі зв'язки, знайомства. Не лишився осторонь і один з засновників — обком комсомолу. Серед перших замовлень — оформлення витрин магазину «Океан», ремонт кафе у Добровіличківці. Зароблені гроші пустили в обіг, поступово нарощуючи темпи. Одним словом, діють не за кооперативним принципом — вгадати кон'юнктуру ринку, заробити гроші, і до приходу податкової інспекції та інспекції рекетирів встигти розбігтися. Переважна частина всіх надходжень вкладається у матеріально-технічну базу. Сьогодні у ЦТОМ є декілька вантажних і один легковий автомобіль, кран, інша спеціальна техніка.

Разом з директором об'їжджаємо основні об'єкти, де центром проводяться роботи. Заасфальтовано підвір'я житлових будинків виробничого об'єднання «Червона зірка» на вулицях Єгорова та Луначарського, на черзі вулиця Пожарського. Після дощу немає жодної калюжі, рівно підгнані й бордюри. Водночас із сумом дивлюся на місця, де «пройшли» державні організації. Без коментарів, якість наших доріг та асфальтопокриття давно вже притча во язицех. До цього звикли. Який же сенс замовникам мати справу з центром трудових об'єднань молоді, коли є багато шляхових експлуатаційних дільниць?

Директор розповів, що працюють вони набагато швидше і якісніше від державних організацій (зарплата від виробітку). В міській прокладку близько 10 тисяч квадратних метрів асфальту, незважаючи на те, що належної техніки немає. Беруться за ту роботу, про яку ніхто й говорити не хоче — підвір'я, сквери. Великогабаритна техніка (асфальтоукладальна машина) сюди не заїде, і доводиться все робити самотужки: носити щербини, розкидати лопатами асфальт, утрамбовувати його біля під'їздів. Звичайно, набагато простіше мати справу із звичайними дорогами. І заробіток великий, і робота не-

складна. А головне — вартість виконаного замовлення. Державні розцінки становлять 35 карбованців за квадратний метр. У ЦТОМ — 18—20 крб., і було б ще менше, якби не величезні податки.

До речі, про заробіток. «Непоганий», — вважають в центрі, але, як поведлося останнім часом, конкретну цифру вказати не захотіли. Влаштуватися людини «з вулиці» важко, робітники приймаються за протекцією членів колективу, адже працюють тут на совість і годувати своєю працею ледарів чи алкоголиків бажання немає. Відповідно, порушення трудової дисципліни відсутні. Оплата — від виробітку, та й після чарки-другої при температурі повітря +40 розкидати самому 800 кг асфальту неможливо. Непотрібні центру зайві робітники, «мертві душі», хоч система, за словами Володимира Андрійовича, примушує їх наймати. Здоровий глузд підказує, що чим менше працюючих виконує одну і ту ж саму роботу, тим більша повинна бути заробітна плата. Однак автоматично збільшується податок. Таким чином, вигідніше тримати сто робітників і платити їм по 200 карбованців, ніж 20 чоловік із зарплатою близько тисячі.

Безумовно, така діяльність як асфальтування території в тому чи іншому районі міста, чи будівництво корівника в колгоспі мало відповідає грандіозній назві центру. Та найближчим часом сфера діяльності його може поповнитися цехом, що виготовлятиме товари підвищеного попиту. Взагалі, планів багато, але щоб втілити їх в життя, необхідно створити належну базу, мати відповідні кошти. Немає можливості сьогодні, щоб виправдовувати статус «об'єднань молоді». Поки що, доводиться обмежуватися благодійництвом — 5 тисяч карбованців передали Комітету у справах молоді. 2 тисячі — на проведення Дня молоді. Та й працюють тут переважно молоді люди — літнім така робота не під силу.

Центр не проти й державного замовлення, тому що таким чином матиме змогу придбати техніку за нормальну ціну. А нині

оренда КамАЗу — 200 крб. за день, немає фондів на пальне, запчастини. Засновники не допомагають, бо самі не знають, як вижити. І все-таки, 25 процентів рентабельності є, обсяг послуг зростає.

Переходити до інших «покровителів» ЦТОМ не збирається, хоча пропозиції були. Задоволені зробленим у школі-інтернаті, не проти взяти підприємство до себе. Чому б і ні? Воно перспективне, гарантує прибуток, не потребує особливих витрат. Але нове керівництво — нові порядки, вказівки, проблеми. А обком не заважає.

Ось такий бізнес. Обкладений податками, як ведмідь мисливця, він видається мені надійнішим, ніж більшість сучасних новостворених підприємств. Прокладання й асфальтування шляхів не гарантує швидкого обігу капіталу, проте вкладання коштів в інфраструктуру виправдовується з часом. Крім того, в центрі непогано заробляють і сьогодні, а, враховуючи стан наших доріг, відсутності замовлень найближчим часом не передбачається. Діяльність переважної частини кооперативів і малих підприємств нині — це перерозподіл існуючих фондів, вміле використання регіональних дефіцитів або економічного невігластва державних організацій. Відсутність належної системи зв'язку між виробниками та споживачами продукції дає й інші можливості заробити третім особам. Так, на зміну Держплану прийшли більш діяльні та кмітливі представники брокерських фірм, які нормальною мовою називаються посередниками. Заробляють вони чудово, хоч участі у виробництві суспільного продукту не беруть взагалі. Цікаво, що в Америці брокери отримують декілька доларів за одну операцію, у нас ці послуги вимірюються в процентах від загальної суми угоди.

Що вдієш, коли ми дійсно вирішили перейти до ринку, збудувати своєрідний капіталістичний соціалізм, нам не обминати того шляху, яким пройшли всі розвинені індустріальні країни. Як писали класики марксизму: «...період хижачького накопичування капіталу».

Ж. КЛЕМПУШ,
О. МИХАЙЛЕНКО.

ЗА БРАМОЮ

Ви втратили роботу. Сталося те, що так доводилося нам обійцям на всіх рівнях державного управління, чергова гримаса перебудови. Богові дякувати, хоч до цієї біди ми підготувалися. Як — покаже час, а поки що поцікавимося, що таке безробіття, і як з ним боротися. Розмовляю з Леонідом Івановичем Феньком — директором обласного центру зайнятості — підрозділу республіканської служби Міністерства праці УРСР, клієнтами якої, за прогнозами відвертих спеціалістів, можуть стати 2 мільйони громадян України.

— Леоніде Івановичу, припустимо, що я слюсар з Олександрії, який в силу певних обставин втратив роботу. Які повинні бути мої подальші дії?

— Насамперед, за два місяці до цього сумного моменту ми вже знатимемо про вас. Підприємство зобов'язане повідомити. Заносимо ваші дані в пам'ять комп'ютера — самі розумієте, на по-

розі вже друге тисячоліття — і шукатимемо вам роботу. Так що, коли ви завітаєте до нас, ми будемо в змозі запропонувати вам принаймні два місця, що якнайбільше відповідатимуть кваліфікації та досвіду. Враховуватиметься й віддаленість заводу чи фабрики від вашого житла, розмір заробітної плати — по можливості, не менше попередньої. І все це ми організовуємо протягом десяти днів.

— А раптом адміністрації буде не до вас, і всі дані тихенько загубляться в картотеках відділу кадрів? І, зрештою, чи захочуть на іншому заводі прийняти мене на роботу?

— Дані не загубляться, такі лінощі дорогому керівництву обійдеться — штрафом у розмірі вашої річної зарплати. А згідно з положеннями про соціальний захист населення наша служба має квоту — 5 процентів робочих місць на підприємствах. У випадку відмови — санкції будуть аналогічні.

— А якщо мова йде про порушення трудової дисципліни? Не встигнуть на одному заводі позбутися алкоголіка, як його вже в інший запихують.

— Ну що ви! Якщо такого робітника звільнили, так би мовити, з «вовчим білетом», то на допомогу йому розраховувати немає чого. Це стосується і тих, хто звільнюється за власним бажанням. Мова не про них. Взагалі, згідно зі статтею другою Закону УРСР «Про зайнятість населення», безробітними вважаються громадяни працездатного віку, які з незалежних від них причин не мають заробітку (трудового доходу), через відсутність підходящої роботи. І які дійсно шукають її та здатні приступити до праці.

— Але ж і ви не всесильні. Що, коли не зможете знайти роботу людині?

— В такому разі виплачується допомога по безробіттю у розмірі 75 відсотків від середньої зарплати протягом трьох місяців. Наступні три місяці — 50 відсотків. У цілому — півроку. Якщо ж за перший рік ми не знайшли вам роботу — другий і третій допомога виплачується ли-

ше по три місяці. Зауважу — право на допомогу втрачається, якщо безробітний відмовляється від запропонованої роботи з несуттєвих причин, або має який-небудь заробіток. Так, досить сумно, але інакше на шийку сядуть дармоїди та ледарі.

— Візьмемо для прикладу такий варіант — у мене унікальна спеціальність, скажімо, кристаллограф або океанолог. Роботу мені ви розіб'єте, але не знайдете. Що тоді?

— У нас досить потужна система зв'язку. Компетенція служби зайнятості поширюється на всю республіку, навіть за її межі. Можемо запропонувати роботу в більш сприятливих місцях, наприклад, у Москві чи на Далекому Сході. Але це вже ваше бажання, їхати туди чи ні. Головне, ми запропонуємо вам перевестися на існуючі у вашому районі спеціальності, оплатимо навчання. Думаю, цього досить.

— Звідки кошти на подібні заходи?

— На технічне обладнання і організацію діяльності служби уряд УРСР виділив близько 500 мільйонів карбованців. На ці гроші закуповуються комп'ютери, ксерокси, телефакси, інше устаткування для обласного і районних центрів зайнятості. Крім того, райони та області зобов'язані відраховувати декілька процентів від обсягу бюджету у фонд по безробіттю, є відрахування у розмірі 0,6 процента з фонду оплати праці. Добровільні внески роблять. Вільшанська церква, наприклад, перерахувала нам триста карбованців. Таким чином, у фінансовому відношенні ми міцно стоїмо на ногах, масове безробіття зустрінемо у всеозброєнні.

— Скільки чоловік на Кіровоградщині отримуватиме допомогу по безробіттю?

Л. І. — На початку серпня до нас звернулось 1367 чоловік. Направлення на роботу було видано 562, з яких працевлаштувалось 279. А допомогу по безробіттю отримує шестеро. Як бачите, справжніх безробітних не так вже й багато.

Інтерв'ю взяв
Є. ШЕПІТЬКО.

Цій людині довелося не раз пережити злет і падіння. Його творча спадщина була і залишається предметом гострих наукових і політичних дискусій. Талановитий учений, автор 10-томної «Історії України — Руси», «Ілюстрованої історії України», «Очерка історії українського народу», «Звичайної схеми (руської) історії й справи національного укладу історії східного слов'янства», «Початків соціалістичного руху на Україні», «Історії української літератури» та ще близько 2-х тисяч друкованих праць з історії, літературознавства, фольклористики, археографії і соціології і один з керівників національно-демократичної партії Галичини та Товариства українських науковців, Голова наукового товариства ім. Шевченка і політичний засланець царату до Симбірська та Казані, Голова Центральної

Ради УНР і дійсний Член АН СРСР. На його шляху політична еміграція у 1919—1924 і визнання Радянської влади, інкримінація керівництва т. зв. Українським національним центром і безпосередня участь ЦК КП(б)У в організації урочистого відзначення 60-річчя ювілею вченого. Його називали «видатний буржуазний історик України» і «академік, який має особливі наукові заслуги перед Радянською Соціалістичною Україною». Його чекали десятки років забуття й активна публікація наукової спадщини на державному рівні з початку нинішніх 90-х.

Це все — про Михайла Грушевського, який із усім своїм титанічним науковим надбанням, зі своїми пошуками, часом неоднозначними політичними поглядами, нині повертається до свого народу, повертається насамперед, як

історик України, відданість якій проніс через усе життя.

З нагоди 125-річчя з дня народження друкуємо першу частину автобіографії М. С. Грушевського (із збереженням правопису оригіналу), яка розкриває його життя у тому віці, в якому знаходиться більшість з читачів «Молодого комунар».

Повністю матеріал опубліковано в журналі «Архіви України». Користуючись нагодою рекомендував би передплатити новий республіканський часопис усім, хто небайдужий до історії України, хто цікавиться новими ще невідомими або маловідомими її сторінками. Індекс видання 74001, передплата вартість на рік (6 номерів) 6 карбованців.

Член Спілки архівістів України **С. ШЕВЧЕНКО**.

Я походжу з давньої (звісної з XVIII в.), але бідної духовної родини Грушів, пізніше Грушевських, що загніздилися в Чигиринському повіті. Були се переважно дячки, паламарі, але дідові моєму Федорові вдалося дійти священства і перейти під Київ, до села Лісників, і се допомогло батьку моєму Сергію виїти на дорогу, хоч він рано зістався сиротою, але завдяки енергії і здібностям досягнувши освіти й не прийнявши священства, віддавши діяльність педагогічній, був спочатку професором в семінаріях переяславсько-полтавській і київській, потім директором народних шкіл на Кавказі, а бувши автором одного популярного в Росії підручника слов'янської мови, не тільки міг забезпечити нам, дітям, можливість, не журячись за хлібом насущним, віддатися науковій роботі замолоду, а й зіставив по собі досить значний маєток — в значній частині призначений ним знов таки на цілі гуманітарні (стипендії й школи). Мати — Глафіра Ополова, походила з широкорозгалуженої в південно-західній Київщині священничої родини. Я був їх старший син, народжений 17 вересня за старим стилем 1866 р., в Холмі, де батько був тоді (дуже коротко) учителем «греко-уніятської» гімназії. Виростаю на Кавказі, куди батько перешов у 1869 році: в Ставрополі, потім Владикавказі, зрідка звідуючи Україну. Однак, під впливом оповідань батька, що заховавши тепле прив'язання до всього українського — мови, пісні, традиції, в мені рано збудилося й усвідомилося національне українське почуття, підтримуване книжками, тими рідкими поїздками на Україну, що малювалася тоді в аврорі далекі «вітчизни», і контрастом чужеплеменної й чужомовної «чужини». Рано набравши охоти до читання, позбавлений дитячого товариства, відірваний від грунту, я виростаю серед мрій і фантазій, замкненим в собі відлюдком. В тифліській гімназії, куди віддано мене в р. 1880, я з запалом читав все, що міг дістати з історії літератури й етнографії України, і скріплюючи книжними джерелами те знання української мови, яке виніс з дому, став пробувати свої сили в белетристичній — прозі і віршах. 1884 р. вислав я перший транспорт своїх проб

пера ів. Сем. Левицькому-Нечую, якого адресу вчитав в Очерках історії укр. літератури Петрова. Заохочений ним, я далі працював над виробленням своєї мови й белетристичного хисту; з тих часів надруковані були мої оповідання: «Бех-аль-Джугур», написане на поч. 1885 р. під впливом справоздань з тодішньої Суданської кампанії, підогрітих близькими казками: вражіннями (друк. в «Ділі», літом 1885 р.) і «Бідна дівчина», написане на тлі близьких мені з батьківських оповідань обставин сільського учительства. Моєю мрією в тих часах стає зробити з часом українським літератором, видавцем і ученим. Українознавство являється для мене будучою спеціальністю, лише я вагаюся, з якого боку підійти до нього: чи від славистики, чи від історії. Монографії Костомарова, Записки о Южній Русі Куліша, збірники Максимовича і Метлинського, Історія Січі Скальковського, Історія слов'янських літератур Пипіна, перші Річники Київ. Старини, перечитані мною в рр. 1881—85, прослужили провідними нитками моїх інтересів і планів. Нарешті історія бере гору над славистикою, полеміка про початки Русі, різні теорії княжної Русі, полеміка слов'янофілів з западниками, теорії початків козацтва, не кажучи про спори українофілів з центральністами, оборону і заперечування прав української літератури і національного розвитку викликали в мені, гімназисті V—VII класи, велике зацікавлення. Я читав з цієї сфери багато, виробляючи собі з цієї літератури, без чужого проводу (між учителями чи знайомими в Тифлісі не було кому його дати в сій сфері), певні провідні ідеї історії, і збираючися в університет, розпоряджався солідним запасом знання фактичного і теоретичного.

Тим сильніше мріяв я, як скоріше потрапити до Києва, що представлявся мені огнищем української наукової й літературної роботи; але батько, боячися мого українського запалу, а настрашений тодішніми студентськими «історіями», довго не годився на се, і дав згоду, тільки зв'язавши мене обіцянкою, що я буду брати участь в ніяких студентських гуртках.

Ті роки, 1886—90, коли проходив я університетський курс

«В мені рано прокинулося

НАЦІОНАЛЬНЕ УКРАЇНСЬКЕ ПОЧУТТЯ»

ДО 125-РІЧЧЯ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО

(на філологічному факультеті), належали до сумних часів російських університетів, і київський не робив між ними винятку. На перший план висушено класичну філологію, все інше зіпхнено на другий план, обкрасено і обмежено загальними курсами, сі виклади не багато могли дати по тім, що приносили з собою добре розвинений і обчитаний в якійсь спеціальності гімназист. Семінарії поставлені були незвичайно слабо. Система нагінок за всякою вільною гадкою зі сторони уряду і власних чорносо-тенців витворяла задушливу атмосферу. Найбільша окраса тодішньої української науки проф. Антонович робив вражіння чоловіка утомленого сими нагінками; він ухилився від близьких зносин з студентами й все більше відсувався від історії і «спокійніші» як на ті погані часи сфери археології, історичної географії, нумізматики.

Перші роки університету я віддав праці в семінаріях (практичним заняттям) і викладам; з тих семінарських праць була видрукувана потім одна (писана 1887 р., а кілька разів потім перероблена): «Южно-руське господарське замки в половині XVI века» — моя перша історична «праця» (перед тим було кілька історично-літературних статей і рецензій в журналах і газетах —

вони вказані в покажчику «Наукового збірника» 1906 р.). З курсів і приватної лектури на розвій мого наукового світогляду й інтересів мали вплив особливо курси й праці з сфери суспільної економіки, економічної історії, археології, державного права й історії права. На третім курсі я взявся до більшої праці на предложену факультетом (проф. Антонович) тему: «Історія Киевской Земли от смерти Ярослава до конца XIV века». Праця дістала золоту медаль і я був зіставлений при університеті професорським типендистом по катедри руської історії. Се була вже робота досить дозріла: викінчена в 1890 році й потім видана (Київ, 1891, ст. XIV — 520), вона викликала дуже похвальні відзиви в наукових сферах, і на її підставі пізніше я був предложений кандидатом на катедру історії у Львові.

Під кінець університетського курсу я почав більше зближатися з людьми, бував у літературних і політичних українських кружках молодіжних, займався їх організацією, читав в них виклади, брав участь в заграничних українських виданнях (Правді й Зорі), в укладенні перших книжок Записок Наукового тов. імені Шевченка. Перша книжка їх, випущена 1892 р., була розпочата моєю статтею: Громадський рух

на Україні — Руси в XIII віці. В українських кругах Києва, де обертався я, привадили мене до великого значіння реформи Товариства ім. Шевченка, ждали поміч з сторони поляків українському культурному й освітньому рухові по зв. «угоді» українських народовців Галичини з правительством. З початком 1891 р. проф. Антонович вернувшись з подорожі в Галичину, розповів мені про план катедри української історії на Львівському університеті: сю катедру пропонував проф. Антонович, але він не хотів брати на старі плечі сього тягару, й рекомендував мене. План сей був прийнятий мною з ентузіазмом з огляду на те значіння, яке надавалось тоді в київських українських кругах галицькому рухові: кияни сподівалися створити в Галичині всеукраїнське культурне огнище, літературне й наукове, працю писемників і учених всієї України, і здобутками його проломити систему заборони українського слова й національності в Росії, підняти в ній національний рух і т. д.

Та що заснування катедри української історії зоставалося в сфері планів і навіть пішло в проволочку, треба було думати про дальші стадії академічного стану, і я ладився до магістерського іспиту, зданого в 1893 р. та працював над магістерською дисертацією. Тема, піддана мені тим же В. Б. Антоновичем, була вибрана досить нещасливо. Прийшлося вложити масу праці, щоб зробити з неї щось відповідне, і хоч в результаті виїшла книга досить цінна (хоч і дуже спеціальна) з дуже мало обробленого поля суспільно-національної історії Поділля XIV—XVIII в. в. (Барское старовство. Исторические очерки. К., 1904), і два томи актових матеріалів Архив Юго-Зап. Росии, ч. VIII, т. т. I і II, виданих разом з працею), але результати роботи розмірно до вложеної в неї праці були досить невеличкі і треба було великого завзяття, щоб не кинути сеї роботи серед дороги. Що правда, дуже тверда школа архівальної роботи, яку я мусів для неї пережити, сотні переглянутих актових книг, робота в архівах Києва, Варшави, Москви не пішла марно і віддала свої услуги мені потім.

В маю 1894 р. я обо-

ронив у працю, як дисертацію на ступінь магістра, а 1/IV того ж року «царським рескриптом» була заснована на львівському університеті катедра «всесвітньої історії з спеціальним оглядом на історію Східної Європи» (так змінено первісний план заснування катедри української історії, а тодішній магістр Гауч мотивував сю зміну тим, що українська історія не може уважатися конкретною наукою). І тоді ж на сю катедру іменовано мене (офіційну пропозицію було зроблено рік скоріше). Докінчуючи видання дисертації й актів (останні глави дисертації й II том актів виїшли літом 1894 р.), треба було забратися разом до приготування курсів викладів. Я кинувся в сю роботу з молодечим завзяттям, не передчуваючи ще тих розчарувань і трудного положення, яке чикало мене в Галичині. За приїздом моїм до Галичини слідом умер проф. Огоновський, і на мене спало, так сказати, наукове представительство галицької України. Окрім університетських курсів, які мусіли забирати на перших роках дуже багато часу, я повів публічні виклади за організацію наукової роботи в недавно зреформованій, але зовсім ще не виведеній на наукову дорогу Науковім Товаристві імені Шевченка. Перейняв на себе редакцію Записок (формальним редактором став з 1895 р., фактичним же — скоріше), зреформував їх з однієї сторони на кватальник, потім двомісячник, сам давав до них багато праць, справоздань і рецензій, а поруч них заложив (1895 р.) в Товаристві іншій, спеціальній публікації — Жерела до історії України — Руси. Етнографічний збірник й ін., сам займаюся редакцією їх перших томів. При тім показалося, що надій на участь українських учених з Росії в сій (мовляв так пожеданій для російської України і потрібній) науковій роботі були марні: одні обіцяли й не давали нічого, інші викручувалися різними вимівками. Навіть книжки чи справки тяжко було допроситися, хоч як смертельно тяжко було працювати в тодішнім Львові, при браку якої-небудь бібліотеки з порядним добром літератури й періодик до української історії чи іншої української дисципліни.

ВІТРИЛА

А МУЗИКА ЗВУЧИТЬ...

«Як слухати і розуміти музику» — так називається брошура В. Г. Ворони, керівника обласного відділення Всеукраїнської музичної Спілки. Вона об'єднує цикл бесід, покликаніх навчити юних слухати і розуміти музику. Бесіди супроводжуються музичними ілюстраціями, і розраховані на вчителів. «На жаль, — сумно говорить Володимир Гнатович, — мало кого ці бесіди цікавлять. Мені взагалі дуже боляче про нашу Спілку, тобто про її Кіровоградське відділення, відоме далеко за межами області і республіки. До мене звертаються, ви не повірите, ледве не з Запорозького кола, лише наші обласні педагоги ігнорують. Навіщо їм Моцарт, навіщо їм Брамс! Навряд чи хтось заперечить гірку правду цих слів. Мені вже не раз доводилося порушувати на сторінках нашої газети «музичну тему». Порожні зали на концертах заїжджих музикантів, що і так не часто бувають у нашому краї, який колись славився увагою не просто популярних музикантів, а великих! Зів'ялі іноді, а нерідко зовсім свіжі квіти біля меморіальної дошки знаменитому австрійцю Ференцу Лісту зухвало на-

гадують про минулу музичну славу Єлисаветграда. Чесно кажучи, мені вже набридло писати про те, що нікого не хвилює. Музика... А ось Володимир Гнатович вірить у те, що ми врешті-решт звільнимось від психології байдужості. Це людина одержима в хорошому значенні цього слова. Те, що він робить у своїй Спілці, практично не отримуючи ніякої допомоги від тих, хто повинен би, здається, бути зацікавленим у розвитку культури міста і області, повторюю, його ентузіазм і відданість музиці, заслуговують і подиву, і поваги.

Я далека від думки, що познайомившись з циклом бесід, розкривши їх перед своїми учнями, вчителі відразу досягнуть того, що діти навчаться слухати і розуміти музику. Такого не буде. Навчити можна поступово, крок за кроком. Але наша біда у тому, що вчити майже нікому, адже, як справедливо зазначає В. Г. Ворона: «стати поводитим чи екскурсоводом у світ прекрасного, повинен той, хто сам у цьому світі не випадковий, вільно в ньому орієнтується, а його душа хоче бути почута іншим».

І все-таки навчити слухати і розуміти музику

можна. І необхідно це робити. Насамперед це залежить від учителів і навіть від вихователів дитячих садків. Вони повинні ввести дитину в світ музики. На жаль, далеко не в кожній школі сьогодні є фахівці, які ведуть музично-естетичне виховання. В такому разі можна скористатися послугами обласного відділення Всеукраїнської музичної Спілки і придбати тексти бесід разом з музичними ілюстраціями на тему «Як слухати і розуміти музику».

Думаю, вчителям не зайвими будуть особисті контакти з Володимиром Гнатовичем, прогресивно мислячою людиною, що весь пил душі віддає улюбленій справі. «Усі мої вихідні, відпустки, — весь час проходять тут, у фонтані. Це мій дім. Як образливо, коли люди дивляться на мою справу зверхньо. Втім, на що вони сьогодні дивляться по-іншому! Можливо, я перебільшую, що ж, вибачайте. Тільки скажіть, коли нам потрібен буде і Моцарт, і Гайдн, і серенада Шуберта, і голубина відданість Чайковського?! Але — буде. Я вірю».

На закінчення хочу запропонувати вам невеличкий уривок з третьої бесіди «Вечірня музика».

«Ведучи розмову про «Вечірню музику», ми не

можемо не згадати пречудову багатотомову традицію українського народу, його славні вечорниці. З прадавніх часів на Україні молодь збиралася на вечорниці. Тут зустрічалися закохані пари, заводили нові знайомства, співали і танцювали, водили хороводи. Але сьогодні ми поговоримо про «Вечорниці», як про художній витвір, створений українським композитором Петром Івановичем Ніщинським. До речі, у 1873 році єлисаветградський артистичний гурток уперше поставив п'єсу Т. Г. Шевченка «Назар Стодоля» з музикою і новим текстом «Вечорниць» Ніщинського. Музичною частиною спектаклю керував сам композитор. «Вечорниці» — найвизначніший його твір, високе досягнення тогочасної хорової музики. Написані до п'єси Шевченка, «Вечорниці» в той же час є самостійним музично-драматичним твором. Складаються вони з оркестрового вступу, поживленого місцями героїчного характеру, і семи сольних номерів, зрідка пересипаних словесними репліками. Після динамічного оркестрового вступу звучить лірична пісня господині «Зоря з місяцем». Вона дуже близька до дівочих народних пісень, сповнених суму і мрійливості».

В. ЛЕВОЧКО.

МУЗЕЙ МИРУ ЗНАЮТЬ В ООН

Музей миру ще на шляху становлення, але вже відомий хоча б тим, що він єдиний не тільки на Україні, але й у Європі, мабуть, немає нічого подібного. Це не просто музейні кімнати з цінними, а часом і унікальними експонатами, а й центр дозвілля та творчості школярів.

Тут дітям з різних шкіл нашого міста прищеплюють любов до творчості, відроджують і вивчають народні промисли. Працює майстерня по виготовленню дитячої іграшки. Доброді, виріште, тепло дитячих рук перетворюється кожним відвідувачем.

Музейний заїзд ім. Борі Білого, назва-

ний так на честь юного земляка-підпільника. Клуб проводить велику і кропітку пошукову роботу.

У каталозі культурних і історичних місць світу, що видала ООН, Олександрійський музей Миру включений в списки по СРСР.

Генеральний секретар ООН Х. Перес де Куаран привітав музей Миру в подарунок своєю книжкою, має

музей фотографію з автографом від Президента Радянського Союзу М. С. Горбачова.

Ініціатор і організатор, а нині і його штатний директор — ентузіаст музейної справи, історик і краєзнавець Інна Антонівна Шульга.

Розмовляючи з нею, дивуєшся тій масі енергії, запалу, тим сміливим задумам і мріям, які треба втілювати в життя. А це не так просто. Музею потрібні штатні працівники, а отже, додаткові кошти. Скільки викидається на вітер, то ж чи не знайдеться децима на потрібну справу?

І. СУРЖЕНКО.

м. Олександрія.

ПІД КОЛОНАМИ СОРБОНИ

КІНОАФ' А

Назва фільму не приваблювала. Ну що це за безлика «Студентка»? Але — Франція! А у французів є начебто за назвою теж невиразна «Сусідка» — що то за недосяжний фільм! У них є знову ж за назвою непретензійний «Друг моєї подруги». Після нього мій знайомий і видихнути не міг: «Подивившись — і жити не хочеться. Тобто тут не хочеться. Чу чому, чому вони вміють жити чисто, мило і найвищо, мов діти, а ми не можемо?».

Я цим питанням уже на той час не мучилася. Нам по них 200 років умиватися треба, і то чи ще

Куди люди їдуть справді кататися на лижах, а не опустошувати півлітра і влаштовувати оргії в наметах, аж скло під ребрами хрумкає.

Ну, й на любов можна подивитися. Коли кажу, що вона прісна, то маю на увазі, що перепони на її шляху якісь несерйозні. Тобто їх так легко подолати, що тут і сюжету майже нема. Закохані ніяк не можуть розслабитися надовго в обіймах один одного, бо в неї з ранку до вечора уроки, лекції та іспити, а в нього — репетиції, записи й концерти. Тут матеріал скоріше для комедії, автори ж намагаються

Петро КУЦЕНКО

***

Коротка в серця мова. Ой
коротка!
Мов затялося. Тільки біль
пекучий.
Любив — згубив. Така гірка
примовка.
Люблю — згублю. Мов головою з
кручі.
А ти ще смієшся... Вся у сонні.

А хмари ще —
десь низом, стороною.
І світло так на тому горизонті,
Де голос твій небесний наді
мною.
Та в чорноті ночей, у сум
сповитий,
Глухіша він. Ось-ось і зовсім
змовкне.
І страшна невідворотність тої
миті
Схиля лице, від сліз гаряче й
мокре.

Аж кидаюсь... Яке німе світання!
Яке усе навкруг хистке й непевне!
Я ж мало так прошу: хоч в снах
зостанься,
Хоч в них, проклятих, не ховайсь
від мене.
Чужа... Чужі... Чому ж я наче
славлю
Розлуку цю, і біль уже — як
милість?..
Гірка твоя краса лягла печаллю.
В мої вуста. І ще дужче
розгорілась.

ПОШТОВА

СКРИНЬКА

«Олександрійський р-н, с. Головівка, вул. Леніна, 244. Сікорако Зої».

Як ви вже здогадалися, шановні читачі, почала роботу «Поштова скринька». Наша адресатка Зоя Сікорако закінчила 7 класів Головівської середньої школи. Просить відгукнутися дівчаток і хлопчиків, що бажають цікаво спілкуватися.

«Це дуже добре — мати багато друзів» — вважає Катя Рудь з села Доброго Вільшанського р-ну. Дівчинка любить читати, слухати музику, відпочивати на природі. Пишіть їй ті, кому 16 — 17 років.

Ми вдячні Ірі Проценко, яка віддає перевагу нашому «МК» перед всіма іншими друкованими органами. Сподіваємось, Ірино, ти не забудеш передплатити «Молодий комунар» і в цьому році. Ми не збираємось ставати менш цікавою газетою. А зараз, як ти і просила, друкуємо адреси твою і твоєї сестри. 317917 Олександрійський р-н, с. Головівка, вул. Леніна, 311. Проценко Ірині (12 років). Адреса сестри: м. Олександрія, вул. Садова, 37а. Колісник Інні (11 років).

Хочуть листуватися дві Світлани з Новоукраїнки, вони закінчили 8 класів. М. Новоукраїнка, вул. Маковська, 38, Федорчук Світлані; м. Новоукраїнка, вул. Радянська, 26, Вірич Світлані.

Кобелян Тамара з села Олександрівки Добровеличківського р-ну хоче листуватися з юнаком 16—17 років.

У селі Аджамці по вул. Дзержинського живе Ремигайло Таня. Їй 15 років. Любить читати, захоплюється спортом, особливо «східною боротьбою», гарно танцює. Друзі, відгукніться. (Це Кіровоградський р-н. Поштовий індекс: 317120).

14-річні прихильниці індійського кіно села Косівки Олександрійського р-ну Люда Лукіна (вул. Культурна, 44) і Наталя Котяж (вул. Гагаріна, 23) чекають листів від хлопців і дівчаток. (317041).

Щось мало листів ми одержуємо з Малої Вирки, а це ось написала Люба Коцак. 16-річна. Друзів не має і дуже хоче, щоб вони з'явилися. (317450).

15-річна учениця Помічнинської середньої школи Ірина Кадрецька теж любить читати нашу газету. Пропонує познайомитись. В'яже, шие, малює. Обіцяє бути хорошою товаришкою по листуванню. Її адреса: 317336, Новоукраїнський р-н, р/п «Більшовик», відділення імені Кірова. Кадрецькій Ірині.

Наталі Стоян з села Перемойного Устіївського р-ну 16 років. Любить танцювати і читати. Бажає, щоб їй написали юнаки. (317733).

І останній лист. Він надійшов із Кіровограда від Олени Васікайнен. Їй 17 років. Чекає листів від ровесників-юнаків і дівчат. Уміє в'язати, за-

Олексій Бабушкін навчається у десятому класі СШ № 11 м. Кіровограда. Оцінки має тільки «відмінні» і «добрі». Але життя така штука, що від шкільних балів залежить далеко не завжди. Можна отримувати «двійки», а врешті-решт стати талановитим науковцем і винахідником. Буває і навпаки: річні оцінки — найвищого гатунку, а досягти своєї життєвої вершини так і не можеш. Найбільший

щось шукає у книжках. Збирає старовинні речі. І всі знахідки зберігає... в обласному краєзнавчому музеї. «Наш юний друг», — так говорить про О. Бабушкіна заступник директора цього музею Павло Васильович Босий. — «Він у нас постійно буває. Його вже всі працівники у нас в обличчя знають. Якщо він буде істориком, археологом — нас будуть чекати нові відкриття. Адже Пона просто мавить старови-

Музей миру ще на шляху становлення, але вже відомий хоча б тим, що він єдиний не тільки на Україні, але й у Європі, мабуть, немає нічого подібного. Це не просто музейні кімнати з цінними, а часом і унікальними експонатами, а й центр дозвілля та творчості школярів.

Тут дітям з різних шкіл нашого міста прищеплюють любов до творчості, відроджують і вивчають народні промисли. Працює майстерня по виготовленню дитячої іграшки. Доброта, щирість, тепло дитячих рук передається кожному відвідувачу.

При музеї заснований і працює пошуковий загін ім. Бора Білого, назва-

МУЗЕЙ МИРУ ЗНАЮТЬ В ООН

ний так на честь юного земляка-підпільника. Клуб проводить велику і кропітку пошукову роботу.

У каталозі культурних і історичних місць світу, що видала ООН, Олександрійський музей Миру включений в списки по СРСР.

Генеральний секретар ООН Х. Перес де Куельяр прислав навіть музею в подарунок свою книжку. Має

музей фотографію з автографом від Президента Радянського Союзу М. С. Горбачова.

Ініціатор і організатор, а нині його штатний директор — ентузіаст музейної справи, історик і краєзнавець Інна Антонівна Шульга.

Розмовляючи з нею, дивуєшся тій масі енергії, запалу, тим сміливим задумам і мріям, які треба втілювати в життя. А це не так просто. Музею потрібні штатні працівники, а отже, додаткові кошти. Скільки викидається на вітер, то ж чи не знайдеться дешиця на потрібну справу?

Л. СУРЖЕНКО.

м. Олександрія.

ПІД КОЛОНАМИ СОРБОНІ

КІНОАФ: — А

Назва фільму не приваблювала. Ну що це за безлика «Студентка»? Але — Франція! А у французів є начебто за назвою теж невиразна «Сусідка» — що то за недосяжний фільм! У них є знову ж за назвою претензійний «Друг моєї подруги». Після нього мій знайомий і видихнути не міг: «Подивившись — і жити не хочеться. Тобто тут не хочеться. Чіу чому, чому вони вміють жити чисто, мило і найвніше, мов діти, а ми не можемо?».

Я цим питанням уже на той час не мучилася. Нам до них 200 років умиватися треба, і то чи ще дотягнемось. Кінематограф їхній (французький) люблю не тільки за драматургію чи акторські роботи (вони далеко не завжди вищого гатунку), а за півтори години казки, яка для людей (не для нас) — просто буденне життя.

А «Студентка» — просто кохання. Як на мене, навіть приснувате. Обтесані по пивбарах співвітчизники в поняття «французька любов» укладають один, плоский фізіологічний зміст, так-от хай підуть і подивляться, що воно є насправді (збоку), бо куди їм скуштувати такого у дійсності. Як і співвітчизникам, котрі відчиняють пляшку «Московской» зубами.

Хай подивляться спершу навіть не на любовні пригоди головних героїв, а на французьку комуналку. Де проживають дві студентки, медсестра, двоє дядьків неперених занять, сіамський котар і ще якісь люди. Як вони вболівають один за одного (на екзаменах, зокрема), як допомагають один одному, як разом святкують і веселяться. А спитайте, що вони пили? Здається, крім шампанського, нічого. Еге ж, отакений гурт — і без горілки! На дискотеку їхню гляньте — музиканти в костюмах лева, ведмеда, папути, тигра, і відвідувачі можуть вибрати собі якийсь екзотичний наряд.

На відпочинок їхній гляньте. Відолала головна героїня, котра обзиває себе жебачкою (заради заробітку викладає в двох школах і одночасно вчиться в Сорбонні) — де ж вона відпочиває за свої копійки? Аж у Альпах на гірськолижному курорті!

Куди люди йдуть справді кататися на лижах, а не опустошувати півлітра і влаштовувати оргії в наметах, аж скло під ногами хрумкає.

Ну, й на любов можна подивитися. Коли кажуть, що вона прісна, то маю на увазі, що перепони на її шляху якісь несерйозні. Тобто їх так легко подолати, що тут і сюжету майже нема. Закоханих ніяк не можуть розслабитися надовго в обіймах один одного, бо в неї з ранку до вечора уроки, лекції та іспити, а в нього — репетиції, записи й концерти. Тут матеріал скоріше для комедії, автори ж намагаються зробити драму, яка особисто в мене викликає тільки гірку посмішку. Ну що за проблема? Захотіли побільше часу пробудити удвох, то не товклася вона три години на кухні, аби з нічого спорудити вечерю, а він завів у ресторан, де офіціант за 30 секунд заставив два столи тарілками, полумисками, фужерами — прошу дуже! Захотіли зустрітися в чужому місті — прошу дуже номером у готичному готелі, де ніхто не питає прописки й «розписки» в паспорті і сніданок несуть у постіль (не забуваймо, людям бідним). Вона вчиться, підробляє, знімає кімнатку, а в нього пісні «не йдуть» і машина пожемакана). Деякі сцени можуть служити навчальним посібником (якщо глядач захоче сприйняти). Наприклад, що інтимний гості (гостеві) спочатку пропонують ванну, а тоді вже каву. Ні, не впевнена, що захоче це засвоювати глядач, який споліскується раз на тиждень безвідносно до побачення і для якого слово «грибок» має не пестливо-кулінарний, а грубо-медичний зміст.

Ложку дьогтю французи самі на себе теж хлюпнули. Виявляється, у них можна навчитися добожевілля. Нещасні! Чого їм досі ніхто про шпаргалки не шепнув?

Ну от, казала, що фільм про любов, а він ось про що. Про життя на іншій планеті. Ми все думаємо, що Франція — це майже поряд, просто в іншому кутку Європи, а вона о-о-о-де...

Н. ДАНИЛЕНКО.

ОБІЦЯНОГО ТРИ РОКИ ЖДУТЬ

Як проводять свій вільний час підлітки? Старші можуть піти в кафе, кіно, на дискотеку. Та й просто «потусуватися» по місту з компанією. А що робити молодшим, або тим, кому нецікаво без користі проводити час? Йти в гуртки, організовані при Будинках і Палацах піонерів?

Обласний Палац піонерів і школярів імені В. І. Леніна, розташований по вул. Леніна, 7, вже давно страждає від нестачі приміщень. Та й будівля, в якій він знаходиться, давно застаріла. З 1937 року, коли був створений цей Палац, кількість гуртків у ньому збільшилась з 10 до 173, а відвідувачів із 100 чоловік до 2500. А кількість кімнат — всього 9 кімнат і 2 зали. Тому в 1984 році поча-

лось будівництво Палацу піонерів на набережній. Планувалось здати об'єкт до 1989 року, але до цього часу не приступили навіть до облицювальних робіт. Тепер щорічно обіцяють закінчити будівництво чи до 1 вересня чи до 1 жовтня. А віз досі там...

На планірках, що проводяться на будові щотижня, обговорюються недоробки і плани. Але, як не дивно, раз по раз ставляться одні і ті ж питання, за винятком тих днів, коли до старих бід додаються нові. Наприклад, із сорока робітників на будові з великими зусиллями можна відшукати не більше шести. Такими темпами будівництво закінчиться не раніше 1995 року.

Але як будуть вирішуватися технічні та інші питання, якщо деякі керівники просто ігнорують

запрошення на планірки.

Директор госпрозрахункового будівельного підприємства, яке зараз виконує основні роботи, Едуард Євгенович Козицький не звернув увагу на переконливе прохання заступника голови міськради В. І. Сибірцева. Він з цього приводу сказав таке:

— Діти правильно ставлять питання. Дядь відмахаються від проблем і від своєї совісті. Це насамперед стосується начальника рудоуправління М. М. Новака, який фактично є замовником цієї будови. Він чи його представники вже давно не відвідують на планірки. Створено обласний штаб, який мусить забезпечити будівництво Палацу піонерів та школярів. Керує штабом заступник голови обласного комітету В. М. Смаглюк.

У цьому році повинне завершитися будівництво шкільного блоку, а спортивний і клубний мають бути готові вже в 1992—1993 роках.

ців обласного Палацу піонерів та школярів, члени міського комсомольського штабу «Іскра» Г. Баранова, І. Степанова.

Ми звернулися до заступника голови міської Ради В. І. Сибірцева. Він з цього приводу сказав таке:

— Діти правильно ставлять питання. Дядь відмахаються від проблем і від своєї совісті. Це насамперед стосується начальника рудоуправління М. М. Новака, який фактично є замовником цієї будови. Він чи його представники вже давно не відвідують на планірки. Створено обласний штаб, який мусить забезпечити будівництво Палацу піонерів та школярів. Керує штабом заступник голови обласного комітету В. М. Смаглюк.

У цьому році повинне завершитися будівництво шкільного блоку, а спортивний і клубний мають бути готові вже в 1992—1993 роках.

кого живе Реніггайо Така. Їй 15 років. Любить читати, захоплюється спортом, особливо «східною боротьбою», гарно танцює. Друзі, відгукніться. (Ці Кіровоградський р-н. Поштовий індекс: 317120).

14-річні прихильниці індійського кіно села Косівки Олександрійського р-ну Люда Лукіна (вул. Культурна, 44) і Наталя Котляж (вул. Гагаріна, 23) чекають листів від хлопців і дівчаток. (317041).

Щось мало листів ми одержує з Малой Віски, а це ось написала Люба Коцар, 16-річна. Друзів не має і дуже хоче, щоб вони з'явилися. (317430).

15-річна учениця Помічянської середньої школи Ірина Кадрецька теж любить читати нашу газету. Пропонує познайомитись. В'яже, шие, малює. Обіцяє бути хорошою товаришкою по листуванню. Її адреса: 317336, Новоукраїнський р-н, р/п «Вільшовик», відділення імені Кірова. Кадрецький Ірині.

Наталі Стоян з села Перемойного Устийнівського р-ну 16 років. Любить танцювати і читати. Бажає, щоб їй написали юнаки. (317733).

І останній лист. Він надійшов із Кіровограда від Олени Васікайнен. Їй 17 років. Чекає листів від ровесників-юнаків і дівчат. Уміє в'язати, захоплюється сучасною естрадою, радянською і зарубіжною. І теж любить танцювати. 316009, Кіровоград, вул. Героїв Сталінграда 25, кв., 67.

Успіхів вам!

КРІЗЬ СІРЕ ТЛО БУДЕННИХ ХМАР

У нас зараз вкрай суворе життя, суцільні проблеми прищеплюють людям черствість, злість, байдужість один до одного. Не мінає ця чаша і дітей. А відомо ж, саме у дитинстві закладаються всі основні риси характеру і поведінки, кращі якості людини. Чи нелюда.

Хто ж повинен формувати суто позитивні якості, сіяти у юних душах життєдайні зерна добра, кохання, поваги до старших? Вічно закопаним батькам завжди ніколи. Залишається вулиця і школа. Хто перемаже?

Отже, школа, вчителі, які повинні давати учням не тільки знання, а й зазначені вище якості. Та чи роблять це? У нестримній гонитві за годинами, від яких пропорційно залежить їхній заробіток (але ж усіх грошей все одно не заробиш!) часто перетворюють процес навчання на нескінченний тупий марафон, де, як у калейдоскопі, змінюються класи і обличчя школярів. Яка вже там методика за системою Шаталова чи Амонашвілі?

На щастя, є й інші педагоги. Які, коли перефразувати відомий вислів, працюють не за карбованець, а за совість. Серед них і молода вчителька української мови і літератури, класний керівник 5-А класу СШ № 7 Лариса Віталіївна Яценко.

Вражає той невідомий ентузіазм, з яким вона займається позакласною роботою. «Українські вечорниці», «Вечір поезії», «Поле чудес», «КВК», «Вечір пам'яті Віктора Цоя» — ці заходи (втім, це буденно-казенне слово зовсім не відбиває суті змісту) провела вона. А скільки ще цікавих планів і задумів! І всі вони неодмінно будуть реалізовані. Дехто з її колег здивовано стелас плечима: «І немає їй що робити?» А мені чомусь стає заздрісно: «От би таку вчительку у свій час до нашого класу!» Я хочу розповісти лише про два заходи, два дні із життя 6-А і їхнього класного керівника...

На наших очах починається стрімке відродження національних звичаїв, обрядів, традицій і свят. Таких, принаймні, як українські вечорниці.

Насамперед потрібно відзначити той приємний факт, що у їх підготовці і проведенні брали участь не тільки класний керівник і окремі активісти, а весь клас. Залучили і батьків, які теж були присутні на святі.

Нема потреби пояснювати, яке велике значення має таке духовне, єднання батьків і дітей. Єднання спільною справою, взаємним захопленням. Нам, дорослим, не менше, ніж дітям, потрібні такі хвилини радощів і безпосередності, які світлим промінчиком сонця розсіюють сіре тло буденних хмар-днів.

...Хазяйки, активні учасники вечорниці — батьки Г. В. Іванова і Л. І. Пригорницька — гостинно запрошують всіх до ошатно вбраної вітальні. Лунають дзвінки, чарівні українські пісні. Нумо, гості дорогі, запрошуємо на танок — виконують О. Залужна, А. Іванова, Т. Гулявська, О. Осадча і В. Врадій.

А тепер переглянемо сценку «Ой там на товчу, на базарі» у виконанні Л. Шумейко, Т. Губіної, С. Махінка, О. Левченка. Потім ще одна драматична дія — пісня «Грицю, до роботи!» — яку зіграли С. Єріненко та І. Шкрябіна. Потім дотепними гуморесками потішили присутніх С. Турчак, Є. Гриценко, А. Йолішук.

Не залишилися осторонь батьки — брали участь у сцені з комедії «Сватання на Гончарівці».

Скільки ж вони знають народних ігор — пальців на руці рахувати не вистачить! А тепер треба й перекусити. Ох і смачні ж вареники! Спасибі батькам і дівчатам.

...«Вечір поезії». Тут учасників і запрошених теж зібралось чимало.

Солодкий стіл, що вже став традиційним, знов млиував око: духмяне печиво, смачні піріжечки, ароматні

щось шукає у книжках. Збирає старовинні речі. І всі знахідки зберігає... в обласному краєзнавчому музеї. «Наш юний друг», — так говорить про О. Бабушкіна заступник директора цього музею Павло Васильович Босий. — «Він у нас постійно буває. Його вже всі працівники у нас в обличчя знають. Якщо він буде істориком, археологом — нас будуть чекати нові відкриття. Адже Льоша просто марить старовиною». Що ж, Олексію, відступати нікуди, попереду — археологічні експедиції?

В. АНТОНЕНКО.

Фото О. КОЛОМИНОВА.

Сторінка для учнів шкіл, ЛТТУ, технікумів, студентів та педагогів

ЧАРІВНА КОСМІЧНА ПОДОРОЖ

Хвилюючий світ космосу. Хто не мріє побувати в ньому, побачити інші світи, зустрітися з розумними цивілізаціями. Для цього зовсім не обов'язково ставати космонавтом, досить сходити на концерт французької групи «Спейс». Вона гастролювала в кінці

травня в Радянському Союзі. Трохи фантазії, і чарівні звуки електронної музики композитора Дідьє Маруані віднесуть вас у казкову космічну мандрівку.

Дідьє Маруані почав грати на роялі в п'ять років. Літери і ноты навчився читати і писати

одночасно. Тоді він жив з батьками в Монако. Десять років він відвідує музичну академію в Монте-Карло. Переїхавши в 1968 році в Париж, юний виконавець вступає до місцевої консерваторії, яку блискуче закінчує по класу фортепіано. Писати музику Дідьє почав

у 13 років. А вже в 18 років зрозумів, що не стане виконавцем класичної музики, хоча досі його улюбленим композитором залишається Шопен. Любить він також слухати Бетховена, Моцарта, Чайковського. На початку 70-х років у Маруані встановлюється тісний творчий зв'язок зі світом естрадних співаків, і невдовзі він сам починає співацьку кар'єру — виступає в концертах з Джонні Холідеєм, Джо Дассеном, Клодом Франсуа. Але при цьому Дідьє продовжує займатися дослідженнями в галузі нових засобів музичного вираження. Особливий інтерес він виявляє до найновіших синтезованих частотних інструментів. Дідьє Маруані вважає, що створювана ним музика — це космічна музика, музика майбутнього.

Власні твори, щоб підкреслити незалежність своїх пошуків від кар'єри співака, він підписує таємничим псевдонімом «Екама».

1976 року молодому композиторові Маруані запропонували написати музику до нової телепередачі, присвяченої астрології. Дідьє пише композицію «Чарівний політ», яка повністю виконувалась на синтезаторі. Написані мелодії не судилося скоро прозвучати з екранів, тоді до таких звуків ще не звикли, передача в ефір не вийшла. Цього ж року Маруані знайомиться з відомим музикантом Роландо Романеллі. У них виникає ідея створити музичний колектив, що виконує космічну музику.

Група остаточно сформувалася на початку 1977 року з приходом ударника Джо Хаммера. Музиканти починають виступати в космічних комбінезонах. Гастролі групи, що дістала назву «Спейс» («Космос»), одразу привернули до себе увагу. Після виходу першого альбому групи під назвою «Чарівний політ» в кінці літа 1977 року до космічного тріо приходить світова слава. На початку 1978 року виходить одна з найцікавіших робіт групи —

альбом «Звільнення», що продовжує тему космосу з введенням у музику елементів класики. Через рік виходить третій альбом групи — «Тільки сили», який повторює успіх попередніх робіт і одержує спеціальний приз фірми грамзапису «Вог».

У 1981 році група розпалася. «Самотність» Дідьє Маруані тривала близько трьох років, а весь цей час композитор продовжував шукати експериментувати. В 1982 році Маруані зустрічає французького музиканта Дені Коттара і разом з ним створює нову групу. 1983 року колектив під новою назвою «Париж. Франція. Транзит» приступає до гастрольної діяльності. З великим успіхом пройшли виступи групи в нашій країні. Нова зустріч з Дідьє Маруані відбулася в кінці весни 1991 року. Під час виступів музиканти використовували найновішу техніку: комп'ютери, синтезатори, лазери, інші пристрої для створення космічних чудес.

Дмитро ТКАЧЕНКО.

ТАК ПО ЧОМУ Ж МЕТР ФЛОРІДИ?

ЛИСТ У РЕДАКЦІЮ

Поважаючи творчий колектив газети «Молодий комунар», з яким у нас були нормальні ділові стосунки, ми були дуже здивовані, коли прочитали в номері від 13 липня коротеньку замітку «Флоріда за 1,5 крб.». Зрозумійте нас правильно: ми не проти критики, але ми за конструктивну критику, за таку, яка підкріплюється фактами, а не вигаданими додумами кореспондента, яка чомусь з невідомих причин сховалася під псевдонімом І. Кузнецова.

Перш ніж безапеляційно стверджувати, що кінотеатр користується товаром, пропонуємо радянським мультимедійоніром І. Тагі-заде, та ще й стверджувати, що це, можливо, контрабанда, напевно, варто було б зайняти кореспондентів до адміністрації кінотеатру і поцікавитися його програмою на перспективу. Період самостійної діяльності кінотеатру (півтора місяці кінотеатр був закритий на ремонт) — всього один тиждень, і може не варто було б зарані робити далекоглядні висновки, тим більш у такій непрофесійній формі.

Хочеться сподіватися, що ваша шанована газета надасть трохи турбуватиметься не лише про «вражаючі сенсації», але і про свій авторитет, що дуже багато значить напередодні підписної компанії.

Від імені колективу кіровоградського кінотеатру «Комсомолец»
директор

Т. КРАСНОЩОЧЕНКО.

ЛИСТ ІЗ РЕДАКЦІЇ

Поважаючи творчий колектив кінотеатру «Комсомолец», з яким у нас були нормальні стосунки — тобто, ми там неодноразово дивилися фільми, були дуже здивовані, прочитавши цього листа. Автор його «за конструктивну критику, яка підкріплюється фактами». Ми теж за це. І якщо Т. Краснощоченко

вважає, що замітка «Флоріда за 1,5 крб.» побудована на «вигаданих домислах», то логічно було б чекати спростування цих вигадок конкретними фактами. А їх у листі жодного. І ми так і не знаємо, в чому ж помилилася І. Кузнецова. В «Комсомольці» йдуть фільми не від Тагі-заде? Чи не американські? Чи Флоріду там не показують? Чи показують, але не по 1 крб. 50 коп. серія (дорожче? дешевше? безплатно?). Чи згадані автором фільми у «Комсомольці» не демонструвалися? Чи на всі стрічки є ліцензії й американські кіностудії сердяться на наших прокатників за піратство виключно через свої необгрунтовані амбіції? Чи... хоч кричи, так і не збагнули ми, які ж «не ті» далекоглядні висновки щодо кінотеатру, та ще й в «непрофесійній формі» газета обнародувала. Нині, коли пишуться ці рядки, на афіші «Комсомольця» (сьогоднішній і перспективний) суціль американські фільми із не зовсім, скажемо так, елітарного списку. Це свідчить якраз про безпомилковість висновків І. Кузнецової, що є цінною якістю, але ніяк не «вражаючою сенсацією». Не тільки по Кіровограду ці «Скорпіони» плазують — по всьому Союзу. Ми гадаємо, право кінотеатру — конструювати репертуар на свій розсуд, а право читача — мати про нього власну думку, в тому числі й негативну, незалежно від того, до смаку це адміністрації кінотеатру чи ні. Турбуючись про свій авторитет, який так непокоїть Т. Краснощоченко, ми вміщуємо на своїх сторінках і статті, які нам не подобаються, що й підтверджуємо публікацією листа з «Комсомольця». Він, крім бездоказовості, не сподобався нам ще й зкупченням справді безапеляційних, вказівок, що газета має робити і як писати. Але ми вмістили текст слово в слово, «дабы... компетентность пишущего каждому видна была».

Від імені сектору культури й моралі «МК» з відомих причин схована за псевдонімом непрофесійний кіноглядач

Н. ДУБРОВСЬКА.

На знімку: популярний автор і виконавець пісень Володимир АСМОЛОВ (альбоми «Олов'яна душа», «Ностальгія» та інші).

Фото В. ШКІДНИ.

СУП ІЗ МУХАМИ

Михалков — прізвище у нас відоме. Письменник Сергій Михалков, його сини — кіноактор і режисер Микита Михалков, кінорежисер Андрій Михалков-Кончаловський. Цей останній вважався автором елітарного кіно, чий фільм затискувалися. Потім поїхав до США, а емігрантський відблиск тільки підсилює слайво популярності. Як тут не пі-

ти на знятий Кончаловським у Америці фільм «Танго і Кеш», та ще й із С. Сталлоне в головній ролі. Було дуже цікаво знати, що вийшло з поєднання михалковсько-кончаловського психологізму і американських розкутості й техніки.

Нічого не вийшло, крім набору стусанів, тортур, вибухів і акробатики. Ні, звичайно, головні герої, поліцей-

ські Танго і Кеш, котрим зловмисники нависли чужий злочин — гарні хлопці. Вони вже давно досягли змалюваного поетом ідеалу: «Станут ноги мои, как брусья, станут руки мои, как ноги». Обстрижений і одягнений С. Сталлоне тут схожий на викладача провінційного ліцею чи свідка — така світова скорбота в очах, а його напарник

К. Рассел — на Віктора Цоя. На них було б дуже приємно дивитися, аби не заважали інші діючі особи, в основному з пістолями та обрізками. От якби подавали суп окремо, а мух окремо! Зняв би Кончаловський для романтичного жіноцтва півтори години побуту оцих гарних чоловіків — як вони їдять, ходять, п'ють (сік, бо спиртне в зарубіжних стрічках давно з мікроскопом треба шукати), сплять, розмовляють

(звук можна не вмика-ти. Бо якщо він такий, як у «Танго і Кеш» — з матюками, то спасибі, в нас своїх і без імпорту задоволься). Для культурних ін-ді можна було б показувати акторів у спортивних костюмах і в безкровних ситуаціях, де м'язи виграють усіма волоконцями й будгорками — наприклад, під час викручування білизни. А мордобій зняти окремо для ма-н'яків із садистськими нахилами. Ім до ліхта-

ря, «зірки» чи не «зірки» лупцюють один одного — аби пір'я побільше летіло.

Кожен із цих фільмів, напевно, знайшов би свого глядача. А дивитися «Танго і Кеш», та ще й переданий з телеэкрана, аж пальці знати — усе одно, що їсти суп із мухами. Треба мати колосальну фантазію, щоб уявити, ніби то приправа, а де в нас та фантазія, ми люди приземлені...

І. КУЗНЕЦОВА.

ОПОВІДАННЯ

ПОВІСТЬ

(Продовження. Початок див. у №№ 28—33).

Старий підвівся і, човгаючи неслухняними ногами, поплентався до будинку, не здогадуючись, яку цінну інформацію він дав.

Григорій теж часу даремно не гаяв. В «будинку з левами» жили вісім сімей: лікар з дружиною й дітьми, чотири старі пенсіонери, касирка кінотеатру «Промінь», продавщиця універмагу і Яків Семенович з племянником Аркадієм. У племянника була своя кімната з окремим входом, на другому поверсі.

Певно, там і затрималась свята та божба Світлана, бо, дочекавшись ранку, змінюючи один одного на лавочці в сквернику напроти, коли один куняв, а другий борювався зі сном, оперативники побачили її в дверях парадного.

Світлана трохи постояла, потім попрямувала до найближчої зупинки, де сіла в автобус у напрямку «Приморська».

Прямуючи за нею, Можний краєм ока побачив ніби знайому постать, яка майнула за риг. Йому здалось, що та постать належала Машенку.

З автобусної зупинки Світлана поспішила в їдальню, бо вже наближався сніданок.

Подались туди й Коваленко з Можним.

— Тепер уже, красуне, очей ми з тебе не спустимо, — пообіцяв Григорію Едуард, коли вони повертались до своєї кімнати після виснажливої ночі.

***

Наступні дві події вмістились в один день. Коли відкрили двері своєї кімнати, то одразу за порогом на підлозі побачили білий конверт, навіть не заклеєний, як помітив Можний, обережно взявши його за ріжок. Потім витрусив аркуш паперу, теж за ріжок узяв.

— Якщо доведеться звертатись до Цховребова, — пояснив Григорію, хоч той і сам все розумів.

— Чи не від чорнявки? — поцікавився він.

— Не схоже. Слухай. «Ти, мент вонючий! Чи не здається тобі, що клімат Приморська тобі шкідливий?» Гриню, я стаю популярною в Приморську особою, тобі не здається?

— Облиш жарти, не до смішок. А кому здається, той хреститься. Де ж ти міг засвітитись? Хто тебе міг пізнати?... Чи це про мене? Не розумію, хто з нас мається на увазі.

— Я, Гриню, я маюся на увазі. У мене тут чимало «хороших» знайомих.

— Ти ж лише постовим був.

— Був. І у мене були «кореша».

— Думаєш, хтось із «колишніх»?

— «В нашій життєвій всьому буває», — заспівав доволі фальшиво Можний. — Може, з тих, а, може...

— Твій дядько Гриша?

— Це ти облиш... Ні, тільки не це.

— Ти ж не знаєш, чому він тепер не в міліції.

— Зате я знаю дядю Гришу, а цього достатньо...

— Машенко?

— Не такий уже він і бовдур, — похитав головою Едуард. — Це — перше. Друге — чим я міг йому завадити? І який текст?

— Едуард, може, ти щось приховуєш від мене?

— Ми не на сповіді, друже... Так, щось маю... Дрібнички. З них ще клеїть та клеїть треба.

А годині о п'ятій в двері постукали.

В проїзді дверей стояв Машенко.

— Привіт, гусари!

— Чому — гусари? — глянув з-під лоба Можний.

— Вільні пташки, — пояснив Машенко, умищуючись на стілець.

— Ні Колюню, ми — чистокровні курортники.

— Аглицьких кровей? — Та ти не кип'ятись, не чайник, — помітивши, що Можний набурмосився, зупинив його порухом руки.

— Я до вас прийшов з мирною місією.

— А саме? — поцікавився Григорій, якому чомусь цей візит одразу не сподобався.

— Маю намір розвіяти вашу підозрілу самотність.

— Чому — підозрілу? — запитав Можний.

— Так ви ж не курортники, а монахи обителі святого Бенедикта. Ні добрячих гульок, ні веселих дівчат.

— Ти що, слідуєш за нами? — вже зовсім обурився Можний.

— Упаси боже! — Машенко аж руки до грудей приклав. — Але яким би я був оперативником, якби не знав, як відпочиває мій колега.

На цих словах Можний ледь поморщився.

— Тоді викладай свою місію, — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмуро сказав він.

— Чому? — похмур

Посвідчення водія—за 1,5—2 місяці

гарантує Кіровоградська обласна автошкола Спілки автомобілістів УРСР.

В автошколі проводиться постійний набір на курси по підготовці водіїв категорій «А» і «В».

ДОСТУПНО, ІНТЕНСИВНО, ЯКІСНО

подають матеріал досвідчені викладачі і майстри виробничого навчання. Школа має добре обладнані класи, спеціалізовані кабінети по вивченню всіх необхідних дисциплін, достатню кількість навчальних автомобілів і мотоциклів. Із 1975 р. на базі школи пройшли підготовку і одержали посвідчення водія понад 45 тисяч чоловік.

Усім бажаючим навчатися у нас гарантуємо високий рівень теоретичної і практичної підготовки.

Наша адреса: 316013, м. Кіровоград, вул. Габдрахманова, 3. Тел.: 23-53-44; 23-03-98.

У районах області просимо звертатися до голів районних рад Спілки автомобілістів УРСР.

Адміністрація.

ДОРОГІ ДРУЗІ!

ПІД ЧАС ПЕРЕДПЛАТНОЇ КАМПАНІЇ РАДИМО ЗУПИНИТИ СВІЙ ВИБІР НА ГАЗЕТИ ОБЛАСНОЇ РАДИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ

«НАРОДНЕ СЛОВО»

Різноманітний спектр думок, позицій, дискусійності, широке коло авторів визначає її тематичну спрямованість.

У центрі уваги газети проблеми сьогодення:

діяльність Рад усіх рівнів, зміни в економіці, культурі, соціальна захищеність малоімущих і ветеранів, духовне відродження українського народу, розвиток науки і освіти.

Читачі — найголовніші кореспонденти газети. Все, що їх хвилює, публікується під рубрикою «Слово з наро-

ду». «Служба новин» проінформує про події в районах, на Україні, за рубежом.

Невідомі сторінки історії, краєзнавчі матеріали, спорт — все це в «Народному слові».

Передплатити газету «Народне слово» на 1992 рік.

Індекс 61106.

Передплатна ціна: на рік — 18 крб., на півроку — 9 крб., на квартал — 4 крб. 50 коп.

КУРТКИ, ПЛАТЯ, СПІДНИЦІ, ТУФЛІ

УСЕ це, та багато інших гостродефіцитних речей ви, друзі, можете придбати в магазині МП «Малвіна».

Штани з плащової тканини (розміри 48, 50, 52, 54);

куртки чоловічі та жіночі типу «вітровки»;

куртки жіночі утеплені;

спідниці;

костюми жіночі трикотажні;

джермпер жіночі і чоловічі різних кольорів;

колготки жіночі чорні;

шкарпетки чоловічі різних кольорів (розміри 23, 25, 27, 29);

туфлі чоловічі і жіночі;

босоніжки жіночі...

...та багато всякого різноманітного товару ви зможете

придбати по цінах значно нижчих, ніж в інших комісійних і комерційних магазинах.

ДО УВАГИ ПІДПРИЄМСТВ!

Ви теж маєте прекрасну можливість у цьому магазині за безготівковий розрахунок придбати своїм працівникам ці речі.

ПОСПІШАЙТЕ!

У магазині на вас чекають не лише привітні посмішки дівчаток-продавців, а й прекрасні вам потрібні товари.

Наша адреса: м. Кіровоград, вул. Фрунзе, 10, контактний тел.: 22-18-94. МП «Малвіна».

Мешкаю в Кіровограді в районі Покровської церкви, маю три кімнати. Хочу взяти одинокую бабусю для догляду довіку. Умови: має бути квартира із зручностями, яка перейде колишньому чоловікові. Звертатися по телефону: 27-33-65. Люди, я вас прошу, відгукніться!

Загублену залізкову книжку, видану Кіровоградським педінститутом на ім'я Лариси Петрівни ДЕЯК, вважати недійсною.

Загублений диплом, виданий Кіровоградським машинобудівним технікумом на ім'я Олега Михайловича МІТЕРОВА, вважати недійсним.

Прошу вибачення у колегів Кіровоградської аптени № 175 за завдані моральні збитки.

І. М. ГРИШАЄВ.

ВИ БАЖАЄТЕ СТАТИ

ФОТОМОДЕЛЛЮ,

ОТРИМАТИ РОБОТУ

В РЕКЛАМНИХ АГЕНТСТВАХ

НІМЕЧЧИНИ І ПОЛЬЩІ?

Молодіжний центр «Форум» проводить 1-й відбірковий тур конкурсу «Фотомодель». Його учасниками можуть стати дівчата віком від 16 до 25 років. Перші десять фіналісток отримають призи: відео- і аудіотехніку провідних фірм світу, відпочинуть на морських курортах Болгарії і розіграють між собою головний приз 1-го туру — автомобіль ВАЗ-21009.

2-й тур пройде у вигляді співбесід з представниками закордонних компаній. З кращими будуть укладені контракти.

Конкурс проводиться до 1 грудня 1991 року.

НЕ ВТРАЧАЙТЕ СВОГО ШАНСУ!

Висилайте нам дві фотографії 9×12 см довільної форми і анкетні дані: ім'я, по батькові, прізвище, рік народження за адресою: 316050, м. Кіровоград, вул. Жовтневої революції, 58, МЦ «ФОРУМ». З листом надішліть і квитанцію про перерахування 25 крб. на розрахунковий рахунок № 000465303 в Укрсоцбанку м. Кіровограда, МФО 323293.

І ПІЛЬГОВА ІДАЛЬНЯ!

Кіровоградському птахокомбінату потрібні на постійну роботу (400 — 450 крб.).

мулярі 4—5 розрядів, штукатури, облицювальники-плиточники.

Є пільгова ідальня, дитсадок. Їхати автобусом № 104 до зупинки «Птахокомбінат».

ПЕРЕКРИЙТЕ КРАНИ!

У зв'язку з підключенням збудованих газопроводів подачу газу у райони ст. Балашівки, центральну частину міста, Н. Миколаївки, Кушівки, Некрасівки, Лелеківки, с. Бережинки, дослідного поля буде припинено з 8.00 3 вересня до 18.00 4 вересня 1991 р. Під час припинення подачі газу просимо перекрити крани на спусках до газових приладів. У вказаний час прилади не вмикати.

ВО «КІРОВОГРАДГАЗ»

понеділок

2 ВЕРЕСНЯ

УТ (1 програма)

16.00 Новини. 16.10 Сонячне коло. 16.55 Фільм-концерт "Де Черемоша хвилі плінуть". 17.40 Науково-популярний фільм "Заповідне". 18.30 — 18.50 День за днем. 18.50 — 19.00 Короткометражний фільм "Дош, дош, дош...". 19.00 Актуальна камера. 19.30 Оберіг — 91. Всеукраїнський фестиваль співаної поезії та авторської пісні. Концерт переможців. 20.45 На добраніч, діти! 21.00 Знайомтесь: нові кіностудії України. 21.50 Художній фільм "Степові люди". 23.15 Вечірній вісник. 23.45 Нічний телезал. Б. Лятошинський. "Український квінтет".

ЦТ (1 програма)

6.30 Ранок. 9.05 Футбольний огляд. 9.35 С. Прокоф'єв. Концерт N1 для фортепіано з оркестром. 9.55 Відкриття позачергового з'їзду народних депутатів СРСР. 12.00 ТСН. 12.10 "Комерційний вісник". 12.25 Народні казки і притчі різних країн. 12.30 "Душа, встань, щоб потрудитися...". Документальний телефільм. 15.00 ТСН. 15.15 "Злива". Художній телефільм. 16.20 Виступає лауреат теледіагностичного конкурсу "Голоси Росії" Людмила Ніколаєва. 16.30 Мультфільм. 16.50 "Творчість народів світу". 17.25 Дитяча година. З уроком французької мови. 18.25 Блокнот. 18.30 ТСН. Міжнародний випуск. 18.45 Ринок: час вибору. 19.30 Мультфільм. 19.40 На прохання глядачів. Художній телефільм "Гардемарини, вперед!". 1 серія. 21.00 Час. 22.00 "Лебедина вірність...". Співак і композитор Євген Мартинов. 22.45 Хокей. Кубок Канади. Збірна СРСР — збірна Швеції. У перерві — 23.25 ТСН. 1.00 Прем'єра документального телефільму "Хто — ти? Що — ти?". 2.00 Художній телефільм "Гардемарини — вперед!". 1 серія.

ЦТ (2 програма)

УТ (2 програма)

8.00 Гімнастика. 8.15 Мультфільми. 8.35 "Я вам заспіваю". Пісні Олександра Серого. 9.00 Реставратор у кадрі за кадром. 9.50 Ж.-П. Венцель. "Осінній вітер". Телевистава. 11.00 Італійська мова. 11.30 — 13.30 Програма ТБ Росії. 13.30 "Ті, що йдуть за горизонт". Художній телефільм. 1 серія. 14.35 Концерт Державного ансамблю пісні і танцю КіМі АРСР. 17.00 Тиждень примирення. Зустріч ветеранів другої світової війни з СРСР і Німеччини. 17.30 — 19.00 Програма ТБ Росії. 19.00 Київська панорама. 19.30 Музичний фільм "Одного вечора". 19.45 ТВО "Республіка" показує. 20.00 Вісті. 20.15 Вечірня казка. 20.30 На позачерговому з'їзді народних депутатів СРСР. 22.00 ТВО "Республіка" показує. 22.55 Реклама. 23.00 Вісті. 23.15 Пісні О. Розенбаума.

вівторок

3 ВЕРЕСНЯ

УТ (1 програма)

7.30 Ранкова мозаїка. 9.00 "Кукурік і Ко". Розважальна передача для дітей. 10.00 Любителям балету. 10.50 Доброго вам здоров'я. Оздоровлення чорнобильців. 11.20 Художній телефільм "Поза межами болю". 16.00 Новини. 16.15 Для дітей. "Веселка". 16.45 Музичний фільм "Манускрипт". 17.50 Спортивні телефільми. 18.30 Прем'єра документального телефільму "Осанна". 19.00 Актуальна камера. 19.30 "Хто ми...". Громадсько-політичний відеотижневик. Частина 1. 20.45 На добраніч, діти! 21.00 Співає Олена Камбурова. 21.25 "Хто ми...". Частина 2. 22.25 Кіровоградський комерційний канал. "Два крила". Концерт. 23.15 Вечірній вісник. 23.45 Нічний телезал. Художній телефільм "Страх".

ЦТ (1 програма)

6.30 Ранок. 9.00 Дитяча година. З уроком французької мови. 10.00 "Гардемарини, вперед!". Художній телефільм. 1 серія. 11.20 Хокей. Кубок Канади. Збірна СРСР — збірна Швеції. 1 період. 12.00 ТСН. 12.10 Хокей. Кубок Канади. Збірна СРСР — збірна Швеції. 2 і 3 періоди. 13.45 Мультфільм. 14.15 Телемікст. 15.00 ТСН. 15.10 "Відрядження". Художній телефільм. 1 серія. 16.15 А. Шнітке. Концерт для фортепіано і струнного оркестру. 16.40 Прем'єра документального телефільму "Світ-торгество". Із циклу "Російський живопис ХХ століття". 17.05 Дитячий музичний клуб. 17.50 Разом з чемпіонами. 18.05 Презентація циклу "Сімейна хроніка давніх знайомих". 18.25 Блокнот. 18.30 ТСН. Міжнародний випуск. 18.45 "Точка зору". Дискусійний клуб студії "Публіцист". 19.30 Світ захоплених. 19.45 "Гардемарини, вперед!". Художній телефільм. 2 серія. 21.00 Час. 21.40 Зустріч з письменником Т. Зюльфкаровим у Концертній студії Останкіно. 23.05 ТСН. 23.20 Хокей. Кубок Канади. Збірна Канади — збірна США. У перерві — 0.00 Біржові новини. 1.35 "Гардемарини, вперед!". Художній телефільм. 2 серія. 2.45 "Миттєвості". Фільм-балет.

ЦТ (2 програма)

УТ (2 програма)

8.00 Гімнастика. 8.20 Мультфільми. 8.50 "Флейта". Документальний телефільм. 9.20 Світ грошей Адама Сміта. 10.00 Французька мова. 1 рік навчання. 10.30 Ритмічна гімнастика. 11.00 Французька мова. 2 рік навчання. 11.30 — 13.30 Програма ТБ Росії. 13.30 "Ті, що йдуть за горизонт". Художній телефільм. 1 серія. 14.35 Концерт Державного ансамблю пісні і танцю КіМі АРСР. 17.00 Тиждень примирення. Зустріч ветеранів другої світової війни з СРСР і Німеччини. 17.30 — 19.00 Програма ТБ Росії. 19.00 Київська панорама. 19.30 Музичний фільм "Одного вечора". 19.45 ТВО "Республіка" показує. 20.00 Вісті. 20.15 Вечірня казка. 20.30 На позачерговому з'їзді народних депутатів СРСР. 22.00 "П'яте колесо". Художньо-публіцистична програма

середа

4 ВЕРЕСНЯ

УТ (1 програма)

7.30 "Ранкова мозаїка". 9.00 А. Адамов. "Жізель". Балетна вистава. 11.00 Музичний фільм "Лечу до тебе мрією". 11.30 "Альфа і Омега". Науково-пізнавальна передача. 12.15 Телефільм "... Тому, що люблю". 12.50 Й. Брамс. Квінтет фа мінор. 16.00 Новини. 16.10 Для дітей. "Сім нот". 16.40 Фортепіанна музика. 17.15 Телефільм "Хохловка". 17.30 Концерт старовинної музики. 18.00 — 18.15 День за днем. 18.15 — 19.00 "Спадщина". Відродження Свято-Покровської церкви в м. Кіровограді. 19.00 Актуальна камера. 19.30 "Спадщина". Легенда стародавнього острога. 20.25 Українські наспіви. 20.40 Реклама. 20.45 На добраніч, діти! 21.00 Фільм-концерт "Глечик біля колодязя". 21.35 Українська біржа повідомляє, пропонує, рекомендує. 21.50 "Світлиця". 23.15 Вечірній вісник. 23.45 Нічний телезал. Художній фільм "Ескадрон гусар лєтучих". 1 серія.

ЦТ (1 програма)

6.30 Ранок. 9.00 Дитячий музичний клуб. 9.45 Разом з чемпіонами. 10.00 "Гардемарини, вперед!". Художній телефільм. 2 серія. 11.10 Мультфільм. 11.20 Хокей. Кубок Канади. Збірна Канади — збірна США. 1 період. 12.00 ТСН. 12.10 Хокей. Кубок Канади — збірна США. 15.00 ТСН. 15.15 "Відрядження". Художній телефільм. 2 серія. 16.20 Прем'єра документального телефільму "Доли забутих кораблів" /Владивосток/. 16.50 Дитяча година. З уроком англійської мови. 17.50 Біржовий пілот. 18.00 Мультфільми. 18.25 Блокнот. 18.30 ТСН. Міжнародний випуск. 18.45 Плана. 19.30 Світ захоплених. 19.45 Мультфільм. 19.55 "Гардемарини, вперед!". Художній телефільм. 3 серія. 21.00 Час. 21.40 "Сімейна хроніка давніх знайомих". Прем'єра документального телефільму "Света". Фільми 1 і 2. У перерві — 22.25 Актуальний репортаж. 23.30 ТСН. 23.50 Співає М. Гнатюк. 0.30 "Парадиз-коктейль". Вип. 2. 1.30 "Гардемарини, вперед!". Художній телефільм. 3 серія. 2.35 "Варлам Шаламов". Кілька моїх життів". Документальний телефільм.

ЦТ (2 програма)

УТ (2 програма)

8.00 Гімнастика. 8.20 Мультфільми. 8.50 "Дім поета". М. Волошин. 9.45 Німецька мова. 1 рік навчання. 10.15 Розминка для ерудитів. 11.00 Німецька мова. 2 рік навчання. 11.30 — 13.30 Програма ТБ Росії. 13.30 "Ті, що йдуть за горизонт". Художній телефільм. 2 серія. 14.40 Музей на Делегатській. "Російський костюм". 17.00 Великий приз Москви. Міжнародні змагання з супермотокросу. 17.45 Мультфільм. 18.00 — 19.00 Програма ТБ Росії. 19.00 Київська панорама. 19.30 Музичний фільм "Мені наснилась музика". 20.00 Вісті. 20.15 Вечірня казка. 20.30 На позачерговому з'їзді народних депутатів СРСР. 22.00 Програма Філа Донах'ю. "Найкращі тіла Америки". 23.00 Вісті. 23.15 "Про анекдот". Розважальна програма

четвер

5 ВЕРЕСНЯ

УТ (1 програма)

7.30 Ранкова мозаїка. 9.00 Музичний фільм "Композитор Г. Мустя". 9.40 Телефільм "Сутність". 10.00 Фільм-балет "Ольга". 11.30 Художній фільм "Доживемо до понеділка". 13.10 Симфонічна музика. 16.00 Новини. 16.10 Для дітей. "Веселка". 16.40 Республіканська фізико-математична школа. 17.10 Кінопрограма "У світі цікавого". 17.40 Музичний фільм "Заграва". 18.00 Зустрічі на Садовій. /Кіровоград/. 18.30 Концерт оркестру народних інструментів і тріо бандуристів Українського телебачення і радіомовлення. 19.00 Актуальна камера. 19.30 Закон і ми. /Кіровоград/. 20.20 Мелодії і ритми молодості. 20.45 На добраніч, діти! 21.00 До і після концерту. 21.25 Молодіжна студія "Гарт". У перерві — новини. 23.45 Нічний телезал. Художній фільм "Ескадрон гусар лєтучих". 2 серія.

ЦТ (1 програма)

6.30 Ранок. 9.05 Дитяча година. З уроком англійської мови. 10.05 "Гардемарини, вперед!". Художній телефільм. 3 серія. 11.10 "Сімейна хроніка давніх знайомих". "Света". Документальний телефільм. Фільм 1. 12.00 ТСН. 12.10 "Сімейна хроніка давніх знайомих". "Света". Документальний телефільм. Фільм 2. 13.00 За зведеннями МВС. 13.15 Діловий кур'єр. 14.15 Телемікст. 15.00 ТСН. 15.10 "Відрядження". Художній телефільм. 3 серія. 16.25 Прем'єра документального телефільму "Протистояння Марса". З циклу "Російський живопис ХХ століття". 16.55 "Екологія. Суспільство. Людина". 17.40 Політичні діалоги. 18.25 Блокнот. 18.30 ТСН. Міжнародний випуск. 18.45 ... До 16 і старші. 19.30 Світ захоплених. 19.45 "Гардемарини, вперед!". Художній телефільм. 4 серія. 21.00 Час. 21.40 За зведеннями МВС. 21.55 "Принцеси Каракалли". Концерт зірок оперної музики. 23.30 ТСН. 23.45 Музичний прогноз. 0.15 Поезія. Єсеніну присвячується. 1.15 "Гардемарини, вперед!". Художній телефільм. 4 серія. 2.30 Концерт академічного оркестру російських народних інструментів Держтелерадіо СРСР.

УТ (2 програма)

ЦТ (2 програма)

8.00 Гімнастика. 8.20 Із залів Державного музею образотворчих мистецтв імені О. С. Пушкіна. 9.35 Ритмічна гімнастика. 10.05 Іспанська мова. 1 рік навчання. 10.35 Ліричний концерт. Для вас грає Московський камерний оркестр під управлінням Ю. Гурова. 11.00 Іспанська мова. 2 рік навчання. 11.30 — 13.30 Програма ТБ Росії. 13.30 "Здрастуйте, Я прийшов". Художній телефільм. 14.35 "Наодинці із словом". І. Ільїнський читає твори зарубіжних авторів. 17.00 — 19.15 Програма ТБ Росії. 19.15 Київська панорама. 19.30 Естрадний концерт. 20.00 Вісті. 20.15 Вечірня казка. 20.30 На позачерговому з'їзді народних депутатів СРСР. 21.55 Реклама. 22.00 "От за от". "Ісус Христос і червона зірка". 22.30 "Маски — ТБ". Розважальна програма. 23.00 Вісті. 23.15 "Музична колекція". Концерт Стінга.

п'ятниця

6 ВЕРЕСНЯ

УТ (1 програма)

7.30 Ранкова мозаїка. 9.00 Музичний фільм "Голосушка". 9.40 Документальні телефільми. 10.30 Кіноконцерт. 11.30 Художній фільм "Женихи". 12.50 Концерт ансамблю української музики і танцю "Святовид". 16.00 Новини. 16.10 Телефільми. 17.05 Творчість юних. 18.30 Дзеркало. (Кіровоград). 19.00 Актуальна камера. 19.30 З концертів П Всеукраїнського фестивалю сучасної пісні і популярної музики "Червона рута". 20.45 На добраніч, діти! 21.00 Продовження концерту фестивалю "Червона рута". 22.45 Вечірній вісник. 23.15 Нічний телезал. Художній фільм "Двоє та одна".

ЦТ (1 програма)

6.30 Ранок. 9.05 ... до 16 і старші. 9.50 "Гардемарини, вперед!". Художній телефільм. 4 серія. 11.05 Прем'єра документального телефільму "Кілька епізодів з життя двох сімей у Москві і Лондоні". 12.00 ТСН. 12.10 Комерційний щоденник. 12.25 "Парадиз-коктейль". Вип. 2. 15.00 ТСН. 15.10 "Переможці". 16.00 "Граємось в оперу". М. Мусоргський. "Дитяча". 16.25 Хокей. Кубок Канади. Збірна СРСР — збірна Фінляндії. 18.25 Блокнот. 18.30 ТСН. Міжнародний випуск. 18.45 Людина і закон. 19.30 "Партнер". 20.00 "Земля — наш спільний дім". Телефотоконкурс. 20.05 "Від" представляє: "Поле чудес". 21.00 Час. 21.40 "Від" представляє... У перерві — 23.40 ТСН. 1.10 Хокей. Кубок Канади. Збірна СРСР — збірна Фінляндії.

ЦТ (2 програма)

УТ (2 програма)

8.00 Гімнастика. 8.20 Мультфільми. 8.50 "Сибір на екрані". Кіножурнал. 9.00 В. Токарева. "Між небом і землею". Телевистава. 10.00 Англійська мова. 2 рік навчання. 10.30 — 13.45 Програма ТБ Росії. 13.45 Хокей. Кубок Канади. Збірна Канади — збірна Швеції. 17.00 Чемпіонат США з баскетболу серед професіоналів НБА. 18.00 — 19.25 Програма ТБ Росії. 19.25 Київська панорама. 19.55 Кінозамальовка. 20.00 Вісті. 20.15 Вечірня казка. 20.30 На позачерговому з'їзді народних депутатів СРСР. 22.00 "П'яте колесо". Художньо-публіцистична програма. У перерві — 23.00 Вісті

субота

7 ВЕРЕСНЯ

УТ (1 програма)

7.30 Ритмічна гімнастика. 8.00 Музичний фільм "Київські фрески". 8.20 "Літературна карта України". Карел Чапек на Закарпатті. 9.00 Новини. 9.15 В. Павловський. "Білосніжка і семеро гномів". Вистава Київського академічного театру опери та балету України ім. Т. Г. Шевченка. 11.10 Документальний телефільм "Павло Лупскаєв". 12.20 Новини. 12.35 Для дітей. Художній телефільм "Сказання про хороброго витязя Фет-Фрумаса". 1 і 2 серії. 14.45 Доброго вам здоров'я. "Як почувате себе, любі жінки?". 15.15 Фільм-концерт. "Співає І. Шведова". 15.30 "Фемтек: про вас і для вас". Медико-освітній фільм. 15.45 Г. Доницетті. "Любовний напій". Вистава. 17.55 "Відсвіти". Мистецький альманах. 19.00 Актуальна камера. 19.30 Телерадіоканал "Право". 20.45 На добраніч, діти! 21.00 Музичний фільм "Солов'їний романс". 21.40 Художній фільм "3 вечора до полудня". 1 серія. 22.50 Вечірній вісник. 23.20 Нічний телезал. Фільм-опера "Ріголетто".

ЦТ (1 програма)

6.30 "Почім нині кінематограф?". Документальний фільм. 6.50 Мультфільми. 7.30 "Охи, зітхання, жарті". 8.00 Ритмічна гімнастика. 8.30 ТСН. 8.45 Наш сад. 9.15 Ранкова розважальна програма. 9.45 О. М. Островський. "Пізнає кохання". Фільм-вистава. 12.00 Прем'єра документального фільму "Маринеско". 13.00 Музичний кіоск. 13.30 Мультфільми. 14.00 Із антології творів для оркестру російських народних інструментів. 15.00 ТСН. 15.15 Прем'єра художнього телефільму "Давид і Голяф". 16.25 "Ромео і Джульєтта". Фільм-балет. 16.45 "Допоможи собі сам". 17.30 "Земля — наш спільний дім". Телефотоконкурс. 17.35 Прем'єра мультфільму "Бджола Майя". 12 серія. 18.00 "Держави вічна любов". Московський Кремль. Фільм 1. 18.35 "Ллється музика". Пісні у виконанні В. Добриніна. 19.00 Фільми режисера М. Захарова. "Вбити дракона". 1 і 2 серії. 21.00 Час. 21.40 Футбол. Чемпіонат СРСР. "Торпедо" — "Дніпро". 2 тайм. 22.40 "Бот шоу-91". Спортивно-розважальна програма. У перерві — 23.10 ТСН. 1.30 "Вбити дракона". Художній фільм. 1 і 2 серії.

ЦТ (2 програма)

УТ (2 програма)

8.00 Гімнастика. 8.20 Грає духовий оркестр. 8.35 Світ, в якому ми живемо. Фільми режисера Ю. Беспалова. "Серед шумного бала...". 9.30 Відеоканал "Співдружність". 12.00 — 14.00 Програма ТБ Росії. 14.00 Фільм — дітям. "Сім маленьких оповідань про перше кохання". 15.05 "Клуб мандрівників". З сурдоперекладом. 16.05 "Світ без кордонів". У фокусі сім'я. 16.35 Чемпіонат США з баскетболу серед професіоналів НБА. 17.35 Концерт оркестру симфонічної і естрадної музики всесоюзної телерадіокомпанії. 18.00 — 19.00 Програма ТБ Росії. 19.00 Київська панорама. 19.30 Музичний фільм "Снігом стелеться життя". 20.00 Вісті. 20.15 Вечірня казка. 20.30 М. В. Гоголь. "Мертві душі". Моновістава О. Філіпенка. Частина 1. 21.45 Мультфільм. 22.00 ТВО "Республіка" показує. 22.45 Документальний фільм. 23.00 Вісті. Програма "А". "Рок-саммер-91".

неділя

8 ВЕРЕСНЯ

УТ (1 програма)

7.30 Ритмічна гімнастика. 7.50 Музичний фільм "Верховино, світку ти наші".

8.30 "У неділю вранці" інформаційно-музична програма. 9.30 Новини. 9.45 Художній фільм "Пригоди Алі Баби та сорока розбійників". 1 та 2 серії. 11.55 Телефільм "Канал Грибоєдова, будинок 9". 12.15 Фільм-концерт "Перевтілення". 12.55 Новини. 13.05 Для дітей. "Канал Д". 14.05 Поезія українського авангарду. 14.30 Село і люди. 15.15 "Ви нам писали". Музична передача за листами глядачів. 16.00 Служба солдатська. 17.00 Телепортарена. 17.45 Естрадний концерт. 18.00 Чемпіонат СРСР з футболу. ЦСКА — "Динамо" (Київ). 1 тайм. (2 тайм з 19.00 по 1 програму ЦТ). 18.45 Ліричні мелодії. 19.00 Актуальна камера. 19.30 Перлини душі народної. 20.05 Відеофільм вистава "Як чоловіки про жінок говорили". 20.45 На добраніч, діти! 21.00 Чемпіонат СРСР з футболу. "Металург" — "Чорноморець". 2 тайм. 21.45 Українська біржа повідомляє, пропонує, рекомендує. 22.15 Художній телефільм "3 вечора до полудня". 2 серія. 23.20 Вечірній вісник. 23.50 Нічний телезал. Музичний фільм "Мій дім — мій театр".

ЦТ (1 програма)

8.00 "Формула-С". 8.30 ТСН. 8.45 Тираж "Спортлото". 9.00 Мультфільм. 9.15 "Зранку раненько". 10.00 На службі Вітчизні. 11.00 Ранкова зоря. 12.00 "Клуб мандрівників". 13.00 Сільська година. 14.00 Виступає лауреат телерадіоконкурсу "Голоси Росії" вокальний тріо "Релікт". 14.15 "Під знаком 'Пі'". 15.00 ТСН. 15.15 Продовження передачі "Під знаком 'Пі'". 16.00 Марафон-15. 17.00 Народні казки і притчі народів різних країн. 17.05 Мультфільм. 17.15 Міжнародна панорама. 18.00 Хвилини поезії. 18.10 "Уолт Дісней представляє". 19.00 Футбол. Чемпіонат СРСР. ЦСКА — "Динамо" (Київ). 2 тайм. 19.50 Вечір телебачення Швейцарії. 21.00 Час. 21.40 Продовження вечора телебачення Швейцарії. 22.30 Футбольний огляд. 23.00 ТСН. 23.20 Продовження вечора телебачення Швейцарії.

ЦТ (2 програма)

УТ (2 програма)

8.00 На зарядку ставай! 8.15 На екрані "Служба 01". 8.45 Російські пісні співає Т. Петрова. 9.00 Здоров'я. (З сурдоперекладом). 9.30 Відеоканал "Співдружність". 12.00 — 14.00 Програма ТБ Росії. 14.00 Хокей. Кубок Канади. Збірна СРСР — збірна США. 16.00 "Рябове. Земля благословенна". 16.30 Волейбол. Чемпіонат Європи. Чоловіки. Збірна СРСР — збірна Швеції. 17.15 "Земля тривоги нашої". Документальний телефільм "Реквієм сонечкам". 17.45 В.-А. Моцарт. Танці з опери "Доменей". 18.00 — 19.15 Програма ТБ Росії. 19.15 Українські мелодії. 19.30 Телебачення інформує. 20.00 Вісті. 20.15 Вечірня казка. 20.30 М. В. Гоголь. "Мертві душі". Моновістава О. Філіпенка. Частина 2. 21.15 Документальний фільм. 21.30 "Джентльмен-шоу". 22.00 "Підвали і небеса Олексія Рибникова". 23.00 Вісті. 23.15 "К-2 представляє: Кінограф"

НА ДОЗВІЛЛІ

ЕЛЕКТРОННІ РИТМИ З УРАЛУ

Усе більше нових імен з'являється в дискотеках. Групи, які грають танцювальну електронну музику, завоюють телеекран та радіоефір. Останнім часом це зробити стало нескладно. Електроніка та комп'ютери стали доступні багатьом, але не всі прокладають шлях до серця своїх слухачів, знаходять прихильників, стають популярними. Серед виконавців, які уже завоювали популярність, сміливо можна назвати групу «Електронний хлопчик».

У складі групи «Електронний хлопчик» усього 2 чоловіки. Це вокаліст Андрій Кузьмін та клавішник Микола Теплов. Працювати разом вони почали у кінці 1988 року у м. Іжевську.

Автором усіх пісень є Андрій Биков. У квітні 1989 року вийшов перший альбом дуету, який так і називався — «Електронний хлопчик». Уже в травні він став популярним не тільки у Сибіру та на Уралі, але навіть займає перше місце у хіт-параді магнітоальбомів ленинградської газети «Смена». Дуєт з успіхом виступає в «Поп-антені». Відеокліп «Дітер Болен» неодноразово демонструвався на телебаченні, а пісня «Дівчина з Уралу» була названою «Уральським шлягером 1989 року». На початку 1990 року з'явився їх другий альбом. Група багато гастролює по країні, знаходить усе нових друзів, готує до випуску свій новий альбом.

КІНОРЕПЕРТУАР

м. Кіровоград.

КІНОТЕАТР «КОМСОМОЛЕЦЬ»

З 4 ВЕРЕСНЯ демонструватиметься художній фільм, знятий кінематографістами Білорусії «Стережіння на шляхах». У головних ролях Олег Фомін і Ніна Русланова. Початок сеансів: 11.20; 13.40; 16.00; 18.20; 20.50.

КІНОТЕАТР ІМЕНІ ДЗЕРЖИНСЬКОГО

У червоному залі З 2 ВЕРЕСНЯ буде демонструва-

тися художня стрічка «Фанат-2», головну роль в якій виконує популярний актор Олег Фомін. Сеанси: 10.10; 12.10; 14.10; 16.10; 18.10; 20.10. Червоний зал познайомить з героями американської фантастичної стрічки «Галатина». Початок сеансів: 10.20; 12.20; 14.20; 16.20; 18.20; 20.20.

КІНОТЕАТР «ЯТРАНЬ»

Тут з 2 по 8 ВЕРЕСНЯ шанувальники американського кіно запрошуються на перегляд американського гостросюжетного фільму «Не відповідайте на телефонний дзвінок», що демонструватиметься у великому залі на сеансах: 10.20; 12.20; 14.20; 16.20; 18.20; 20.20. Глядачі малого залу зустрінуться з відомими французькими акторами Луї де Фюнесом і Жаном Марем у популярному свого часу фільмі «Фантомас». Сеанси: 10.20; 12.20; 14.20; 16.20; 18.20; 20.20.

VIDEO

м. Кіровоград, вул. Полтавська, 71.

НЕДІЛЯ, 1 ВЕРЕСНЯ

10.00 «Том і Джері». Мультфільм.
11.30 «Язон і аргонавти». Казка.
13.30 «Кобра». Бойовик.
15.30 «Знак тиші». («Кодекс мовчання»). Бойовик.
17.30 «Іззовні». Жахи.
19.30 «Попередня гра». Комедія.
21.30 «Дік Трейсі». Бойовик.

ПОНЕДІЛОК, 2 ВЕРЕСНЯ

10.00 Мультфільм.
11.30 «Почуття люті». Бойовик.
13.30 «Нічні яструби». Бойовик.
15.30 «Чорний орел». Бойовик.
17.30 «Бембор-блюз». Детектив.
19.30 «Без компромісів». Бойовик.
21.30 «Свині-2». Комедія.

ВІТОРОК, 3 ВЕРЕСНЯ

10.00 Мультфільм.
11.30 «Нескінченна історія». Казка.
13.30 «Рімо-неозброєний і небезпечний». Бойовик.
15.30 «Поліцейський-маньяк». Жахи.
17.30 «Атака на мозок». Фантастика.
19.30 «Конан-варвар». Пригоди.
21.30 «Навіжені-1». Комедія.

СЕРЕДА, 4 ВЕРЕСНЯ

10.00 Мультфільм.
11.30 «Непереможний ніндзя». Бойовик.
13.30 «Вулиці у вогні». Бойовик.
15.30 «Вбивці з Атлантиди». Фантастика.
17.30 «Любов з першого укусу». Комедія.
19.30 «Кіборг-вбивця». Фантастика.
21.30 «Злодійка». Пригоди.

ЧЕТВЕР, 5 ВЕРЕСНЯ

10.00 Мультфільм.
11.30 «Войн кунг-фу». Бойовик.
13.30 «Вчитель». Бойовик.
15.30 «Останні дні Помпеї». Пригоди.
17.30 «Смертельна красуня». Бойовик.
19.30 «Червона спека». Бойовик.
21.30 «Стукнутий». Комедія.

П'ЯТНИЦЯ, 6 ВЕРЕСНЯ

10.00 Мультфільм.
11.30 «Вбивці поліцейських 1». Бойовик.
13.30 «Крул». Казка.
15.30 «Будь моїм другом». Фантастика.
17.30 «Операція «Оверкілл». Фантастика.
19.30 «Командо». Бойовик.
21.30 «Жінка-вампір». Жахи.

СУБОТА, 7 ВЕРЕСНЯ

10.00 Мультфільм.
11.30 «Вбивці поліцейських 2». Бойовик.
13.30 «Уіллоу». Казка.
15.30 «Смертоносні бійці Шаоїня». Бойовик.
17.30 «Останній екзаме́н». Жахи.
19.30 «Поліцейський-нянька». Комедія.
21.30 «Різня у Валькірії». Бойовик.

НЕДІЛЯ, 8 ВЕРЕСНЯ

10.00 Мультфільм.
11.30 «Ніндзя-вбивця». Бойовик.
13.30 «Сім прекрасних гладіаторів». При-
годи.
15.30 «Залізний орел». Бойовик.
17.30 «Собака-поліцейський». Комедія.
19.30 «Повернення пам'яті». Фантастика.
21.30 «Гавана». Мелодрама.

ПОСМІХНІТЬСЯ

Учитель не міг відучити хлопчика від звички звертатися до нього на «ти». Якось він наказав йому переписати п'ятдесят разів речення: «До свого вчителя слід звертатися на «ви».

Наступного дня, перевіривши зошит, учитель здивовано спитав:

— Чому ти це речення переписав не п'ятдесят разів, а сто?

— Щоб тебе порадувати.
— люб'язно відповів учень.

Чоловік, одружившись удруге, гитає підлітка-сина:

— Ну, синку, чи подобається тобі нова матір?

— Тату, мені здається, що тебе обдурили. Вона ж зовсім не нова.

Габровець вирішив показатися з малим сином на морі в човні. Коли вони запливли далеко від берега, знявся шторм і габровець став голосно благати:

— Господи, якщо ти змилюєш мене, я поставлю тобі свічку завбільшки з щоглу.

Син, причаївшись у човні, гукнув:

— Тату, ти ж знаєш, що таких великих свічок не виробляють.

— Замовки, дурню! — грізно попередив батько. — Нехай скінчиться шторм, а там поміркуємо про свічку.

ПОВІСТЬ

(Продовження).

Поч. у №28-33 та на 9-й стор.).

— Будь ласка. У мене сьогодні день народження. Як сказав би Остап Бендер — вік Ісуса Христа. Будуть лише хлопці. От вас і запрошую.

— Що, Грицю, приймаємо запрошення цього квітухого товариша? — і Можний так глянув на Григорія, що той зрозумів: треба погоджуватись.

— Ну, коли так настійно запрошує, — розвів той руками.

Зібрались і справді лише чоловіки. Мащенко на правах господаря перезнакомив всіх, однак, називав лише імена, по батькові і без посад.

Щодо випивки й закуски, то не можна було сказати, що Мащенко сидить на голодному пайку. В перемішку баландряли про міжнародне становище, внутрішні події тощо.

— Я от що вам скажу, товариші, — підняв виделку з шинною опасистий, джентльменських манер гість, якого звали Миколою Степановичем. — На мою думку, наш уряд переборщив з кооператорами.

— А мені здається, — не погодився інший. Ігор Ігорович, — що недоборщив. От візьміть неп. Звідки що тоді й взялося. І де було?

— Не той тепер час, — заперечив Микола Степанович. — Кодло торгашів вивели, як хрущів, а теперішні нічого не вміють.

— Товариство, увага! є анекдот, — втрутився четвертий, Микола Петрович.

Серед гостей він був за віком найстарший, відповідно й тримався.

— Значить, так, — дочекавшись уваги, почав Микола Петрович. — Ідуть Одесою два колишніх непмани. «Ти пам'ятаєш, що було в цьому будинку?» — запитує один, показуючи на магазин «Книги». Тут Рабінович торгував рибою. У нього було сто сортів риби, — відповідає другий. «А в цьому будинку?» — показує на «Канцелярські товари». «Тут Принцман торгував сиром. Він мав його вісімдесят сортів». Підійшли до магазину «Газети — журнали». «А тут, — не чекаючи запитання, каже другий, — Тодоровський продавав ковбаси. Так їх у нього було сто тридцять сортів». «Ти мені скажи, — запитує перший, — кому це все заважало?»

Все було б добре, аби не іменинник. Піддав під кінець вечірки так, що впав обличчям у салат. Микола Петрович підняв його під пахви й потягнув до ванни.

— Не лоскочи мене своїм пишним чубом. — белькотів винуватець торжества, — чуєш, пишний?!

Розходились не зовсім веселими.

— Ну й що ти виніс з цієї вечірки? — запитав Можний, коли вони залишилися удвох. Мащенко жив не так щоб уже й далеко від «Приморського», і товариші вирішили йти до дому пішки. Та й вечір був чудовий.

— Вечірка як вечірка, — стелув той плечима. — Аби твій кореш не напився, як свиня.

— Він не напився, Гриню, не напився, — заперечив Едуард. — Я ж дивився за ним. Він удав, що напився. А навіщо? і навіщо, взагалі, була ця гулянка?

— Ну, стара дружба...

— Ніякої дружби не було. Тут щось інше... Стривай, стривай, а чого це Мащенко того Миколу Петровича «пишним» називав?

— За чуб, певно.

— Може бути, може бути... А ти не примітив, як той Микола Петрович сказав, коли мова зайшла про теперішні крадіжки, ну, про отих «несунів»?

— Звичайно. В процентах назвав.

— От-от. Не сказав, що зросли на третину.

а — на тридцять три проценти. Спеціаліст!

— Стривай, Едуард! А ми Світлану не пропили?

— За кого ти мене маєш? Вона — під пильною охороною. Що я, не тутешній?

(Далі буде)

Колектив редакції газети «Молодий комунар», апарат ОК ЛКСМУ (МДС) висловлюють глибоке співчуття друкарці А. І. Цях з приводу смерті її матері

Ніни Степанівни МАСЛЮКОВОЇ

Засновники — Кіровоградський обком ЛКСМУ (МДС) і трудовий колектив редакції.

Наш р/р № 002700202 у дирекції Укрсоцбанку м. Кіровограда, МФО 323293.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,

м. Кіровоград, вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 22-54-26; відповідального секретаря — 22-27-63; секторів: економіки та екології — 22-04-84; культури і моралі — 22-29-92; комсомольського життя та політики — 22-04-84; учнівської та студентської молоді — 22-59-82; соціальних проблем — 24-66-79; робітничої молоді і спорту — 24-64-21; фотолaboratorії — 24-94-94; коректорської — 23-61-83; оголошень — 22-59-82; бухгалтерії — 22-47-22.

Редактор

М. ШВОРАК

Друкарня імені Г. М. Дмитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Гліни, 2.

Газета виходить щосуботи.

Зам. № 591.

Індекс 61103. Тираж 16 500.